

Arbetsbelastning inom ekonomiskt bistånd

-

I nordvästkommunerna i Stockholms län

Henrik Karlsson

Rapport 2016:3

Innehåll

Sammanfattning	1
Inledning	3
Metod	4
Datainsamling och bearbetning	4
Statistiska beräkningar	4
Studiens begränsningar	4
Aktuell kunskap	5
Verktyg utvecklade för att mäta arbetsbelastning inom socialtjänsten	5
Forskning om arbetsbelastning inom socialtjänsten.....	5
Ekonomiskt bistånd: en överblick	6
Resultat	13
Befolkningsutveckling och Öppna jämförelser	13
Flyktingmottagning i nordvästkommunerna	15
Webbundersökningen.....	16
Ett lokalt exempel: Ärendens tyngd i Järfälla kommun	21
Analys	22
Modell för systematisk uppföljning av arbetsbelastning	26
Referenser	27
Bilaga 1. Webbformulär för datainsamling	31
Bilaga 2. Metodförklaring	35
Statistiska beräkningar	35

Sammanfattning

Den här FoU-rapporten syftar till att stödja beslutsfattare i arbetet med att formulera långsiktiga strategier för att hantera förändringar av arbetsbelastning inom ekonomiskt bistånd. Inte bara faktisk arbetsbelastning i antal ärenden per handläggare berörs, utan även faktorer som i forskning visat sig minska risken för jobbrelaterad psykosocial stress bland de anställda.

Rapporten använder omvärldsanalys för att prognosticera de kommande årens ärendetillströmning eftersom det ekonomiska biståndets omfattning i hög grad påverkas av yttre faktorer. Därefter används en kvantitativ webbundersökning för att få kunskap om nordvästkommunernas lokala situation i februari 2016. Materialet har kompletterats med några relevanta kvalitetsindikatorer från Öppna jämförelser samt ett exempel från Järfälla kommun på hur arbetsbelastning kan mätas. Den senaste forskningen om arbetsbelastning har använts för att tolka resultaten och ge förslag på utvecklingsområden.

Resultatet visar att flyktingmottagningens storlek är en stark yttre faktor som påverkar kommunernas storlek på ekonomiskt bistånd. Under de senaste fem åren har närmare 200 000 flyktingar beviljats uppehållstillstånd i Sverige. År 2015 sökte ytterligare drygt 160 000 personer asyl som nu väntar på besked. Många flyktingar har låg utbildningsnivå och söker därför ofta ekonomiskt bistånd efter avslutad etablering. Ur ett kortsiktigt perspektiv behöver kommunerna förbereda sig på en ökad ärendebelastning och konkurrens om arbetskraft. Ur ett mer långsiktigt perspektiv är kommunernas integrationsarbete av största vikt för att förhindra att barnen till dagens flyktingar blir beroende av försörjningsstöd som vuxna. Risken är annars en permanent ökad arbetsbelastning för personalen inom ekonomiskt bistånd.

FoU-Nordväst markerar behovet av gemensamma arbetsprocesser mellan socialtjänsten och skolorna för att säkerställa att barn i kommunmottagna flyktingfamiljer uppnår gymnasiebehörighet. Det utesluter inte behovet av att tjänster även fortsättningsvis specialiseras för att hantera mottagning av nya ärenden samt etablering och integration av nyanlända. För att bättre kunna mäta hur socialsekreterare upplever sin arbetsbelastning föreslås att ett kvantitativt instrument utvecklas som väger samman flera forskningsbaserade variabler till ett arbetsbelastningsindex. Som inspirationskälla för ett modellutvecklingsarbete kan Järfälla kommuns metod för att mäta upplevd arbetsbelastning användas.

För att undersöka arbetsbelastningen i nordvästkommunerna har två typer av faktorer undersökts.

1. Den faktiska arbetsbelastningen räknat i antalet ärenden.
2. Faktorer som i forskningen visat sig inverka på hur arbetsbelastningen upplevs.

De viktigaste resultaten sammanfattas här:

- I snitt har nordvästkommuners befolkning växt med 2.3 % under det senaste året. Antalet unika hushåll per kommuninvånare ligger mellan 17.3 (Sundbyberg) och 5.2 (Upplands-Väsby).
- Vid mätpunkten hade Järfälla flest antal aktuella hushåll inom ekonomiskt bistånd (1 042) och Upplands-Väsby minsta antal (220).

- I snitt har en socialsekreterare 45 unika hushåll att handlägga, flest hushåll per handläggare har Sundbyberg (67) och minst antal har Upplands-Väsby (20).
- Antalet hushåll per heltidstjänster korrelerar inte med antalet unika hushåll per socialsekreterare. Inte heller korrelerar antalet heltidstjänster per 1 000 invånare med antalet unika hushåll per 1 000 invånare. Däremot korrelerar antalet heltidstjänster per 1 000 invånare med värdet på kommunens socioekonomiska sorteringsnyckel.
- Andelen socialsekreterare som arbetat minst två år eller längre varierar mellan 25 % (Upplands-Bro) och 82 % (Järfälla och Sundbyberg). Andelen med socionomexamen varierar mellan 50 % (Upplands-Bro) och 100 % (Järfälla, Sigtuna, Sollentuna och Solna).
- Tillgången till stöd i form av arbetsledning i arbetet ligger mellan 5.3 och 2.2 timmar per vecka.
- Nordvästkommunerna har olika strategier för hur tjänsterna fördelas inom verksamhetsområdet. I Sigtuna och Solna är cirka 40 % av tjänsterna allokerade för att arbeta med långvariga biståndsmottagare. I de andra kommunerna hanterar en större andel personal löpande ärenden.
- Merparten av kommunerna har specialiserat sig på mottagning av nya ärenden samt etablering och integration.
- Enligt Öppna jämförelser 2015 har verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd i nordvästkommunerna generellt sett gott om skriftliga och aktuella rutiner för intern samverkan med andra verksamhetsområden. Angående skriftliga rutiner med externa samverkansaktörer finns de oftast med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, mer sällan med psykiatrin och primärvården.

Inledning

Under de senaste åren har frågan om socialsekreterares arbetsbelastning varit föremål för en intensiv debatt. En hög arbetsbelastning lyfts fram som en av orsakerna till att socialtjänsten har svårt att rekrytera socionomer och behålla personal på längre sikt. Frågan har uppmärksammats både av media och fackförbund. I rapporten *Prövning och profession – en kunskapsöversikt om arbetsbelastning i socialtjänsten* (2014) – diskuteras svårigheterna med att mäta arbetsbelastning eftersom det mått som oftast används, antal ärenden per handläggare, är ett trubbigt mått som inte tar hänsyn till ärendets art och karaktär. Dessutom är det väsentligt att skilja mellan faktisk arbetsbelastning och hur de anställda upplever arbetsbelastningen.

FoU-Nordväst har fått i uppdrag av socialcheferna att under våren 2016 undersöka arbetsbelastningen inom nordvästkommunernas verksamheter för ekonomiskt bistånd. Samtliga nordvästkommuner deltar i undersökningen, förutom Ekerö, då de i närtid redan internt studerat arbetsbelastningen. Undersökningen inriktas på att ge en ögonblicksbild över läget i nordvästkommunerna i februari 2016. Inte bara faktisk arbetsbelastning, som antal unika hushåll och ärenden per handläggare, utan även faktorer som kan påverka hur arbetsbelastningen upplevs undersöks, exempelvis organisationsformer, tillgång till stöd i arbetet och hur samarbetet med andra aktörer fungerar.

Undersökningens syfte är tvådelat, dels att underlätta för beslutsfattare i nordvästkommunerna att organisera socialtjänstens verksamhet med ekonomiskt bistånd, dels att peka ut ett antal betydelsefulla faktorer för hur den faktiska arbetsbelastningen på sikt kan minskas och hur riskerna för jobbrelaterad psykosocial stress kan reduceras trots en betydande arbetsbelastning. Baserat på omvärldsbevakning kommer även nordvästkommunernas arbetsbelastning de närmast kommande åren att prognosticeras. Aktuell ärendemängd kommer att relateras till aktuell personalsituation och demografisk utveckling, liksom faktorer som arbetsplatsens stödfunktioner, kvalitetsindikatorer i Öppna jämförelser och specialiseringsgrad.

Metod

Datainsamling och bearbetning

För att samla in data utarbetades ett webbformulär (se bilaga 1) i databasverktyget ProofX av Henrik Karlsson (utredare, FoU-Nordväst), Lisbeth Eriksson (f.d. FoU-chef) och Lotta Erlandsson (IFO-chef, Järfälla kommun). Formuläret gick ut på remiss till ett par utvecklingsledare. Webbformuläret har därefter fyllts i av kommunerna. En databas skapades då som därefter kompletterades med uppgifter från 2015 och 2016 års Öppna jämförelser. Materialet har bearbetats statistiskt i SPSS version 13 och Excel 2010.

Studien använder även resultat från Järfälla kommuns egen undersökning av socialekreterares arbetsbelastning. Ett kvantitativt instrument har utvecklats för att årligen följa hur socialekreterare upplever tilldelade ärenden och hur ärendena sinsemellan är fördelade. Kategorierna utgör en skala för hur ”tungt” ärendena upplevs. Resultaten sparas ner i excelarbetsböcker, vilket gör det möjligt att följa arbetsbelastningens utveckling.

Statistiska beräkningar

Två statistiska testfunktioner har använts för att beräkna statistiskt signifikanta skillnader: Pearsons korrelationsanalys och Pearsons signifikanstest (χ^2 -test). P-värdet används för att avgöra signifikans, om p -värdet understiger 0.05 anges en statistiskt signifikant skillnad med en stjärna (*) i resultatredovisningen. För mer information se bilaga 2.

Studiens begränsningar

Rapporten bygger på kvantitativa data hämtat från varierande system, vilket exkluderar handläggarnas egna uppfattningar om sin arbetssituation.

Vidare saknas jämförande beräkningar med anledning av att det inte varit möjligt att sammanställa mängden ärenden i kommunernas olika specialområden.

Frågorna 5-7 i webbformuläret har inte redovisats beroende på otillfredsställande svar orsakade av skillnader i datasystem.

Aktuell kunskap

Verktyg utvecklade för att mäta arbetsbelastning inom socialtjänsten

Aktuell forskning visar att det är fler faktorer än den faktiska arbetsbelastningen som inverkar på hur arbetsbelastningen upplevs. Vissa individuella egenskaper kan ha betydelse, som *self-efficacy* (Bandura, 1977; Rutter, 1987; Carpenter et.al., 2013) och *resilience* (Bonanno, 2004). *Self-efficacy* handlar om hur stort förtroende man har för sin egen förmåga att nå resultat, färdigställa arbetsuppgifter och hålla tidsramar. Modeller för att kvantitativt mäta enskildas *self-efficacy* har tagits fram av Sherer et.al. (1982). *Resilience* handlar om förmåga att återhämta sig efter svåra eller mycket påfrestande livshändelser. Att som socialarbetare ha en god sådan förmåga kan tänkas positivt påverka hur arbetsbelastningen upplevs.

För att kvantitativt mäta hur arbetsbelastningen upplevs på arbetsplatser i Norden har några forskare utprovat ett mätinstrument som heter Questionnaire for Psychological and Social Factors (QPS_{Nordic}) (Dallner et.al., 2007). I svensk forskning har instrumentet inte använts inom ekonomiskt bistånd, men däremot med gott resultat inom den sociala barnvården (Tham 2007a, b; Tham & Meagher, 2009).

Forskning om arbetsbelastning inom socialtjänsten

I en amerikansk studie följde Yamatani, Engel & Spjeldnes (2009) 60 socialsekreterare i syfte att bedöma ungefär hur många ärenden som var rimligt för varje person att handlägga, givet arbetsplatsens dynamik och höga tempo. Bedömningen resulterade i 17 ärenden. I en annan amerikansk studie som riktade sig särskilt mot nyutexaminerade socialsekreterare visade man att arbetsledningens stöd var särskilt viktigt i fråga om känslan av att mäkta med ärendebelastningen (Juby & Scannapieco, 2007).

I Sverige visar det sig att socialsekreterare inom den sociala barnvården i stort tycker om sina arbetsuppgifter. Trots detta bidrar hög arbetsbelastning, splittrade arbetsdagar, höga krav på omfattande dokumentation, bristande psykologisk avlastning efter svåra möten och känslan av att sakna uppskattning till att många funderade på att sluta arbeta som socialsekreterare (Lindquist 2010).

Andersson (2009) har med hjälp av kvalitativa djupintervjuer studerat vad som gör att olika ärenden *upplevs* olika tunga av socialsekreterarna. Resultat visar att upplevelsen är möjlig att påverka, bland annat genom att utveckla tydliga riktlinjer och ge god tillgång till vägledning och råd. Utöver det identifierades ytterligare sju betydelsefulla faktorer för upplevelsen av ärendetyngd:

1. Ärendets frågeställning
2. Klientens egen förmåga och förväntan
3. Om uppdraget i ärendet är tydligt avgränsat
4. Hur aktiva andra aktörer är
5. Hur väl samarbetet med dessa andra aktörer fungerar
6. Om klientens livssituation är tragisk och/eller är en källa till oro

7. Graden av krav på dokumentation.

Resultatet skildrar komplexiteten i att undersöka upplevd arbetsbelastning, men också att flera av dessa faktorer är möjliga att påverka, dels av socialsekreteraren själv, dels av verksamhetsledningen.

Forskningen konstaterar att hälsosamma arbeten bör ge arbetstagarna makt att själva avgöra hur deras arbetsuppgifter ska lösas och att det bör finnas starka sociala nätverk på arbetsplatsen där man stöttar varandra. Studier visar att graden av kontroll över arbetet påverkar välmåendet. Minskar kontrollgraden ökar risken för mental ohälsa. En faktor som kan motverka risken är kollegiala nätverk där stödjer varandra. De sociala nätverken tenderar också att minska riskerna med en hög arbetsbelastning (Mark & Smith, 2008).

Ekonomiskt bistånd: en överblick

Ekonomiskt bistånd är behovsprövade skattefinansierade kontantutbetalningar som den kommunala socialtjänsten använder för att bekämpa fattigdom i samhället genom (Rauhaut, 2011). Sedan 90-talet har kontantutbetalningars andel av genomsnittlig disponibel inkomst har sjunkit stadigt (Bergmark, 2013).

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt, har enligt lag rätt till ekonomiskt bistånd som tillförsäkrar den enskilde en skälig levnadsnivå och stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv (4 kap. 1§ SoL). Biståndets storlek beräknas genom den statliga riksnormen och kommunala riktlinjer för vissa skäliga kostnader. Kommunen får dock beräkna biståndet till en högre nivå, i vissa fall även till en lägre (4 kap. 3§ SoL; jmf. Minas & Överbye, 2010).

Specialisering har kommit att karakterisera socialtjänstens organisering alltmer: inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd var drygt 90 % av kommunerna år 2001 organiserade med särskilda mottagningsgrupper för nyansökningar och använde förenklad handläggning för långvariga ärenden (Bergmark & Lundström, 2008a). Samverkan förekommer framförallt med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och landstingspsykiatri (Bergmark & Lundström, 2008b). Särskilda arbetsmetoder som Uppsalamodellen och Hallstahammarmodellen har utformats men tillämpas endast genom att vissa väl valda delar antas, såsom att motivera klienterna till att ta ett större eget ansvar, ha tätare kontakter med klienterna, skärpa aktiveringskraven för vissa grupper och utföra tätare kontroller (Bergmark, 2000). I linje med policyförändringen visade Nybom (2013) att biståndsmottagare som bedömdes ha bristande arbetsmotivation löpte högre risk att av sin socialarbetare anvisas en kompetenshöjande åtgärd, medan yngre biståndsmottagare och de övriga som saknade formell kompetens istället löpte högre risk att anvisas praktik (jobbaktivering). Svenska socialarbetare har också visat sig mer benägna att bevilja bistånd till klienter som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och mindre benägna att bifalla klienter med tidigare arbetslivserfarenhet (Stranz, 2016). När aktiveringsåtgärderna utvärderats förefaller dock utfallet mestadels samvariera med samhällets allmänna arbetslöshetssituation (Hjertner Thorén, 2005).

Trots att verksamhetsområdet påverkas direkt av samhällsförändringar och politiska beslut har antalet biståndshushåll legat stabilt på cirka 200 000–270 000 stycken under åren 2001-2014.

Statistik från Socialstyrelsen (2016a) visar att ensamstående män är den vanligaste hushållstypen, näst vanligast är ensamstående kvinnor med barn. År 2015 var 60 % av hushållen utrikes födda, en ökning med 7 % på två år. Under år 2015 fick 226 500 hushåll ekonomiskt bistånd till en kostnad av 10.6 miljarder kronor. Tabell 1 analyserar om de åtgärder som riktats mot vissa specifika grupper varit väl matchade mot deras andel av biståndsmottagarna. Även om några av siffrorna har några år på nacken bedöms de gångbara eftersom antalet biståndshushåll hållit sig stabilt under senare år (Socialstyrelsen, 2014). I tabellen framträder en tydlig diskrepans mellan klientgruppernas andel av biståndsmottagarna och de riktade satsningarna, vilket särskilt gäller utrikes födda som tidigare konstaterats utgöra drygt hälften av biståndshushållen.

Tabell 1. Socialtjänstens klientgrupper och riktade satsningar

Klientgrupp	Klientgruppens andel av biståndsmottagarna	Andel socialtjänster med satsningar mot klientgruppen ³
Arbetslösa ungdomar (18-24 år) ¹	23 %	60 %
Långtidsarbetslösa ³	-	45 %
Arbetslösa invandrare ²	17 %	32 %
Långvariga bidragstagare ¹	27 %	31 %
Arbetslösa generellt ²	39 %	26 %
Bidragsmottagare med psykosociala problem ²	10 %	23 %
Utrikes födda generellt ^{1/2}	81 % / 56 %	8 %
Ensamstående kvinnor/mödrar ¹	41 %	8 %

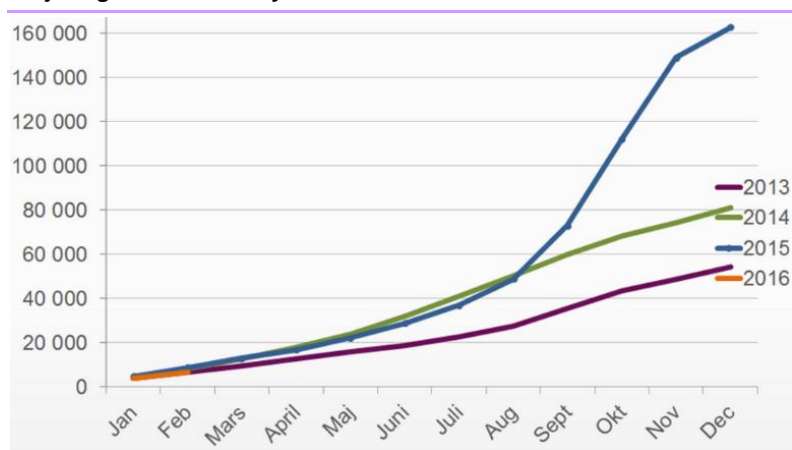
1. Socialstyrelsen (2001).

2. Socialstyrelsen (2014). För "bidragsmottagare med psykosociala problem" anges andelen som utgörs av "Arbetshinder, sociala skäl". För "arbetslösa invandrare" anges summan för orsakskoderna "Arb.lös/Otillräckl. ersättn." och " Arb.lös/Ingen ersättn."

3. Bergmark, 2000, s. 154.

Hur kan då framtiden tänkas bli för verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd? Om inga omfattande förändringar sker inom socialförsäkringssystemet kommer det troligen påverkas av de senaste årens kraftiga befolkningsökning, bland annat av flyktingar och deras anhöriga (se linjediagram 1 & tabell 2).

Linjediagram 1. Antal asylsökande de senaste tre åren

Källa: [Migrationsverket](#)

I tabell 2 fördjupas analysen med beräkningar av hur många som tidigare har fått uppehållstillstånd, vilket uppgår till ungefär 50 % av de asylsökande. Om samma andel fortsatt får asyl kommer således cirka 80 000 uppehållstillstånd beviljas för de som ansökte asyl under år 2015.

Tabell 2. Beviljade uppehållstillstånd i Sverige

Beviljade uppehållstillstånd för flyktingar eller motsvarande och deras anhöriga år 2010-2015. Andelar anges inom parentes, (%), för flyktingarnas och deras anhörigas andel av det totala antalet uppehållstillstånd

	Samtliga uppehållstillstånd ¹	Upphållstillstånd till flyktingar	Upphållstillstånd till flyktingars anhöriga	Totalt antal uppehållstillstånd till flyktingar	Proportion flyktingar och deras anhöriga ²
2010	91436	12130	3166	15296 (17)	1:26
2011	93105	12726	3037	15763 (17)	1:24
2012	111090	17405	7897	25302 (23)	1:45
2013	116587	28998	10673	39671 (34)	1:36
2014	110610	35642	13100	48742 (44)	1:37
2015	109235	36645	16251	52896 (48)	1:44
Totalt	632063	143546	54124	197670 (31)	1:37

Källa: [Migrationsverket](#)

1. Samtliga uppehållstillstånd avser flyktingar, flyktingars anhöriga, arbetsmarknadstillstånd, gäststuderande, adoptivbarn samt uppehållsrätter och uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare bosatta i annat EU-land.

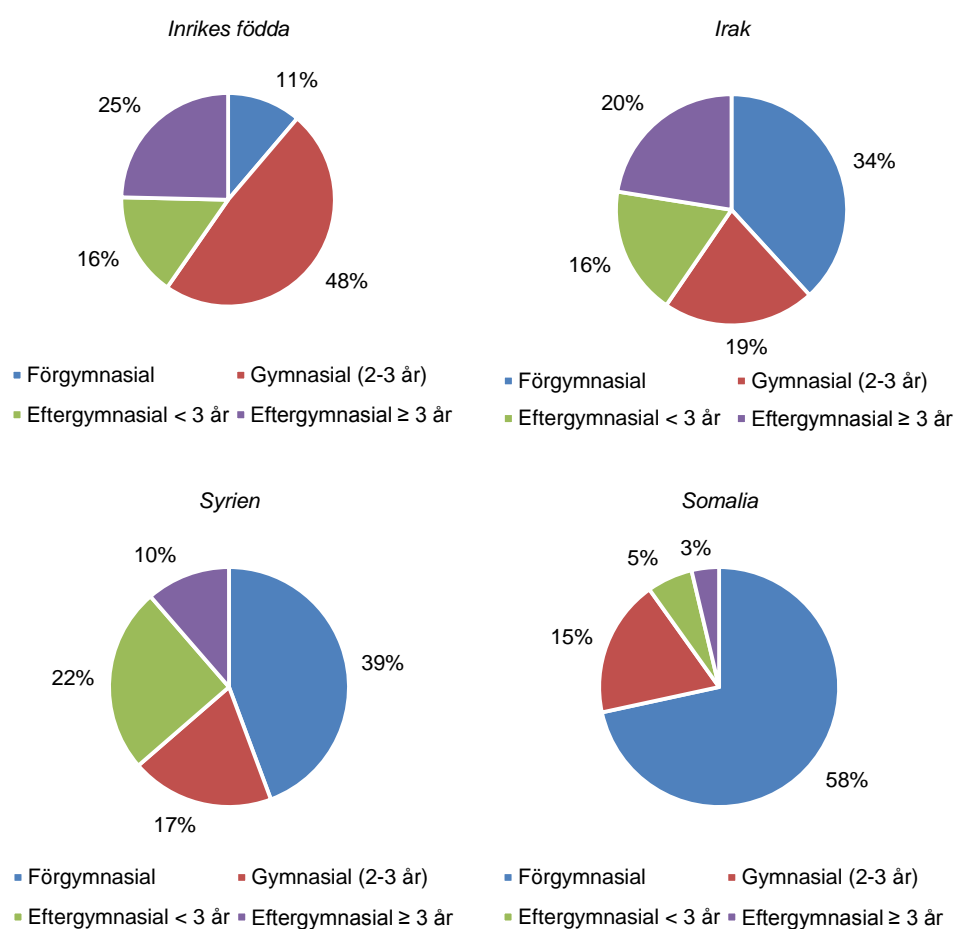
2. Värdet beräknas som följer: $1:(\text{uppehållstillstånd till flyktingars anhöriga})/(\text{uppehållstillstånd till flyktingar})$

Generellt är invandrades utbildningsnivå god. Andelen högutbildade är ungefär densamma bland inrikes som utrikes födda (cirka 25 %). Trots detta faktum söker många utrikes födda ekonomiskt bistånd. Det bero bland annat på att många inom gruppen flyktingar har en låg utbildningsnivå och ett bristande humankapital¹, vilket ofta leder till längre perioder av arbetslöshet. En bidragande orsak till svårigheterna att etablera sig på arbetsmarknaden är att många av de enklare arbetsuppgifterna har rationaliserats bort (Mörk, 2011; Angelin, 2009; Swärd, 2000). Dessutom tenderar utrikes födda ensamstående mödrar med socialbidrag oftare än de inrikes födda motparterna ha individrelaterade problem samt oftare ha kompletterande försörjningsstöd till andra inkomstkällor (Stranz & Wiklund, 2011).

I cirkeldiagrammen 1-4 studeras utrikes föddas utbildningsnivå närmare genom att jämföra inrikes föddas utbildningsnivå med utbildningsnivån bland de som är födda i några av de vanligaste asylländerna (Irak, Somalia och Syrien). I linjediagram 2 studeras hur utbildningsnivån bland de som är registrerade som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen har utvecklats sedan år 2005. Diagrammet visar att lågutbildades andel av de arbetslösa har ökat kraftigt på 10 år. År 2015 var deras andel drygt 20 %, jämfört med cirka 14 % år 2005. Vad det gäller de gymnasieutbildades och högutbildades andel av de arbetslösa har nivån legat stabilt på cirka 7 % respektive 5 %.

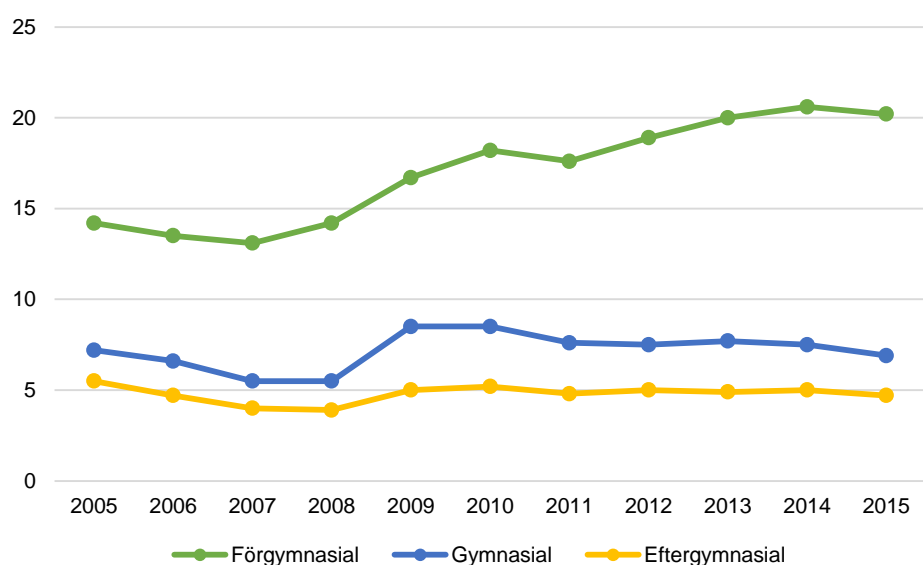
¹ Humankapital är en individs sammantagna kompetenser. Häri inkluderas utbildning, färdigheter, läs- och skrivförmåga, problemlösningsförmåga, räkneförmåga, talanger m.m. Ur ett nationalekonomiskt perspektiv är humankapital viktig för att förstå hur ekonomisk tillväxt kan stimuleras och arbetslösheten minskas. För mer information om humankapital se OECD (2007).

Cirkeldiagram 1-4. Utbildningsnivå bland inrikes födda och tre vanliga asylländer

Källa: SCB

Linjediagram 2. Arbetslöshet i procent bland olika utbildningsnivåer

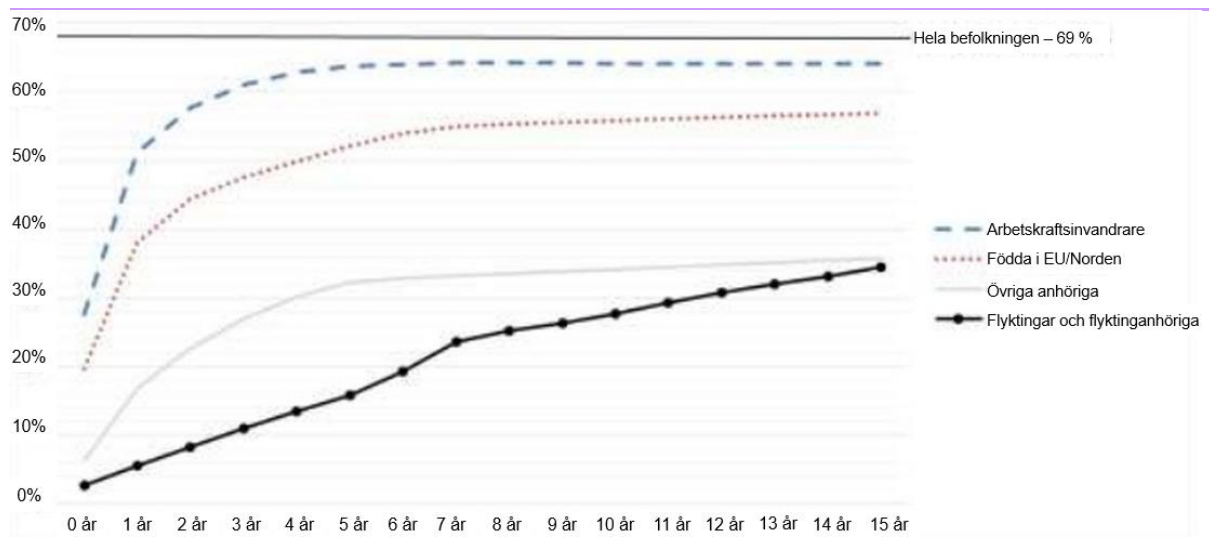
Källa: SCB (AKU)

Finansdepartementet gör i Långtidsutredningen (SOU 2015:104) flera intressanta och mer djupgående analyser av trenderna i samhället:

Resultaten från PIAAC-undersökningen² visar att Sverige överlag har en befolkning med gott humankapital ... samtidigt är det en förhållandevis hög andel av befolkningen som har en mycket låg kunskapsnivå /.../ Drygt 35 procent av de utrikes födda uppvisar otillräckliga färdigheter inom både läsning och räkning, medan denna siffra för de inrikes födda är ca 5 procent. Enligt utredningens analys av PIAAC-data avseende räkning verkar detta i genomsnitt gälla även högutbildade personer från vanliga invandringsregioner i Mellanöstern och Afrika, vilkas resultat i genomsnitt var lägre än genomsnittresultaten för lågutbildade inrikes födda och i nivå med lågutbildade från Nordamerika och Västeuropa. (ibid., s. 13).

Kommunmottagna flyktingars mediantid för att etablera sig på arbetsmarknaden som *helårsanställda* presenteras i linjediagram 3. Helårsanställd innebär att vederbörande uppburit löneinkomster under *ett helt år*, oavsett tjänstgöringsgrad och lönesubventioner. Andelen *helårsanställda* inklusive företagare bland flyktingar inklusive flyktinganhöriga uppgick till 25 % efter upp till 8 års vistelsetid och till 34 % efter upp till 15 år, vilket kan jämföras med 69 % av hela befolkningen (RUT, 2016). Med tanke på de senaste tre årens omfattande flyktingmottagande från länder med överlag låg utbildningsnivå (se tabell 3) kommer utrikes föddas arbetslöshet således troligen fortsätta att vara hög. På sikt kommer det högst troligen att belasta det kommunala ekonomiska biståndet, särskilt eftersom arbetslösheten oftast är högre bland de med kort vistelsetid i Sverige (Nannesson, 2016).

Linjediagram 3. Andel helårsanställda inkl. företagare i åldern 20-64 år efter vistelsetid i Sverige och bosättningsgrund, år 2013 (RUT 2016)

Källa: RUT (2016)

Den långa tid det tar för kommunmottagna flyktingar att få arbete har visat sig leda till följdproblem. Den i särklass vanligaste orsaken (naturligtvis) till att avsluta utbetalning av ekonomiskt bistånd är att någon i hushållet ökar sina inkomster. Däremot övergår sällan de som bryter ett långvarigt bidragsberonde till egen försörjning, snarare övergår de till någon

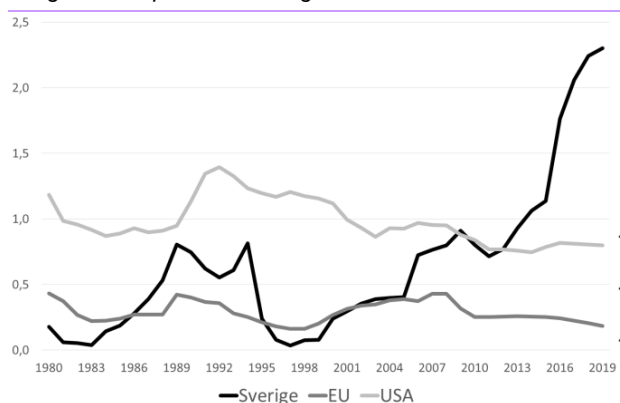
² Programme for the International Assessment of Adult Competencies, för mer information se [här](#).

annan offentlig ersättning (Bergmark & Bäckman, 2007). Socialbidragstagande måste vidare betraktas ur ett livsloppsperspektiv eftersom ”låg utbildning, ger ofta låg lön som ger låg pension” (Gunnarsson, 2000), vilket riskerar att leda de kommunmottagna flyktingarna till långa relativa fattigdomsperioder.

Utvecklingen kan sammantaget leda till en ovanlig situation för Sverige. Befolkningen spås fortsätta öka, samtidigt som utvecklingen av BNP står still och BNP per capita faller (se linjediagram 4 och 5). Om utvecklingen fortsätter som prognostiserat innebär det att socialtjänsten i allt större utsträckning måste organisera sin verksamhet för att möta allt fler nyanländas behov. En motvikt till prognosen är om omfattande insatser görs inom arbetsmarknadspolitiken för att främja nyanländas möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden. Dessa insatser ligger utanför socialtjänstens verksamhetsområde.

Linjediagram 4. Befolkningsutveckling i Sverige, EU och USA, år 1980-2019

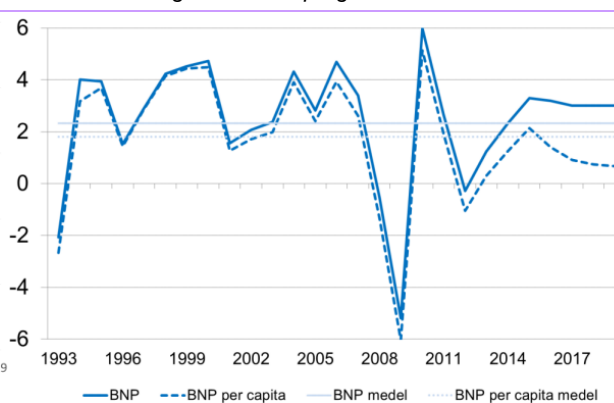
Prognos över procentuell årlig tillväxt

Källa: Svenskt Näringsliv, SCB och Census Bureau

Linjediagram 5. BNP och BNP per capita för Sverige, år 1993-2019

Procentuell årlig tillväxt och prognos för åren 2016-2019

Bilden som framträder kan således tyckas något dystert. Å andra sidan förklarar Finansdepartementet att det finns ljuspunkter:

Ett mycket viktigt och positivt resultat från PIAAC-undersökningen är att det inte finns några signifikanta skillnader mellan utrikes och inrikes födda när det gäller att ha ett arbete, om hänsyn tas till nivån på individens färdigheter. De lika möjligheterna att ha ett arbete om man har goda färdigheter verkar inte heller kunna förklaras med att utrikes födda i högre grad skulle arbeta i yrken som inte motsvarar deras färdighetsnivå. /.../ Långtidsutredningen gör bedömningen att den svenska arbetsmarknaden huvudsakligen ser till individers färdigheter, och som helhet inte verkar präglas av etnisk diskriminering. (SOU 2015:104, s. 12-13).

Slutsatsen är att med en god utbildningsnivå och ett förbättrat humankapital kan flyktinginvandrarnas förvärvsfrekvens på sikt öka. Om barnen till flyktingarna lyckas slutföra en svensk utbildning kan de uppnå ungefär samma inkomstnivå som de infödda, men utan utbildning riskerar de att bli permanent socialt exkluderad i kunskapssamhället (Rauhaut, 2011). De norska forskarna Frønes och Strømme (2014) har särskilt studerat just barns livsvillkor i kunskapssamhället ur ett livsloppsperspektiv:

I kunskapssamhället skapar en komplicerad övergång till vuxenrollen en situation där en rimlig behärskning av utbildningssystemet är en förutsättning för social inkludering /.../ De senaste åren har mängder av studier om barns uppväxt och utveckling visat att marginalisering är en dynamisk process präglad av självförstärkande mekanismer, och att i kunskapssamhället är skolan i centrum av den här marginaliseringsdynamiken. Insatser och politik bör förankras i ett erkännande av detta (vår översättning, ibid., s. 113, 122).

Dessvärre befinner sig Sverige i en negativ trend där en allt mindre andel av de utrikes födda högstadieeleverna uppnår gymnasiebehörighet:

Andelen utrikes födda elever som är behöriga till gymnasieskolan har minskat mellan perioderna 2002–2006 och 2007–2011, från 73 procent till 65 procent. För inrikes födda elever ligger andelen behöriga kvar på 91 procent. Hur lång tid man bott i Sverige har stor betydelse för betygen och om man uppnår gymnasiebehörighet. Till följd av de senaste årens fortsatt höga invandring har andelen med kort tid i Sverige ökat. Det kan förklara varför andelen behöriga till gymnasiet minskat bland de utrikes födda. (SCB, 2013b).

Det är viktigt att de sjunkande skolresultaten bland utrikes födda elever stoppas. Fördjupas utvecklingen kommer den att inverka negativt på elevernas framtidsutsikter i kunskapssamhället. Barn till föräldrar med låg utbildningsnivå visar sig ha större svårigheter att tillgodogöra sig högre utbildning, i jämförelse med högutbildade föräldrars barn (ibid.). Dessutom visar det sig att varaktigt barnfattigdom inverkar negativt på skolresultaten: barn från låg- eller medelinkomstländer tenderar att ha längst barnfattigdomsperioder efter ankomst samtidigt som föräldrarnas låga utbildningsnivå är en faktor som ökar risken för långa fattigdomsperioder (Galloway, Gustafsson, Pedersen, & Österberg, 2010). Barn till två utrikes födda föräldrar är dessutom oftare än andra barn drabbade av barnfattigdom (Gustafsson, Zaidi, & Franzén, 2006).

Resultat

Först redovisas befolkningsutveckling och resultat från Öppna jämförelser 2015. Efter det redovisas resultatet från webbundersökningen. Till sist ges ett exempel på hur arbetsbelastning mäts bland socialsekreterarna som arbetar med försörjningsstöd i Järfälla kommun.

Befolkningsutveckling och Öppna jämförelser

I tabell 3 redovisas nordvästkommunernas demografiska utveckling. Samtliga kommuner i nordväst har sett en befolkningsökning det senaste året på mellan 1-4 %. Andelen utrikes födda är i nordvästkommunerna knappt en tredjedel, varav de utomeuropeiskt födda utgör cirka 15 %. Skillnaderna mellan kommunerna är små.

Tabell 3. Befolkningsmängd och demografi

Befolkningsmängd anges för 2016-01-01, befolkningsökningen räknas ut genom att jämföra befolkningsmängden 2016-01-01 med befolkningsmängden 2015-01-01

	<i>Befolknings- mängd</i>	<i>Andel utrikes födda</i>	<i>Andel födda utom Europa</i>	<i>Befolknings- ökning</i>	<i>Befolknings- ökning i %</i>
Järfälla	72429	27 %	17 %	+ 1728	+ 2 %
Sigtuna	44786	30 %	18 %	+ 701	+ 2 %
Sollentuna	70251	23 %	14 %	+ 926	+ 1 %
Solna	76158	28 %	15 %	+ 2117	+ 3 %
Sundbyberg	46110	29 %	18 %	+ 2020	+ 4 %
Upplands-Bro	25789	24 %	12 %	+ 502	+ 2 %
Upplands-Väsby	42661	27 %	15 %	+ 845	+ 2 %
<i>Snitt</i>	54026	27 %	16 %	+ 1263	+ 2.3 %

Källa: Befolkningsstatistik från [SCB](#)

Socialstyrelsen har tagit fram ett mått som kallas ”socioekonomisk sorteringsnyckel” som mäter en kommuns relativa socioekonomiska status jämfört med den kommunen som har högst socioekonomisk status. Måttet tar hänsyn till kommuninvånarnas arbetsmarknadsanknytning, inkomst och utbildningsnivå, vilka samvarierar med ekonomiskt bistånd. Nyckeln kan därför tolkas som indikator på behovet av ekonomiskt bistånd i en kommun jämfört med andra kommuner där 1=låg risk och 8=hög risk (Socialstyrelsen, 2011). Hur nordvästkommunernas läge förändrats relativt den kommunen med högst socioekonomisk status mellan åren 2014 och 2015 redovisas i tabell 4. Av tabellen framgår att Sollentuna, Upplands-Bro och Upplands-Väsby idag har ett längre avstånd än tidigare till den kommunen med högst socioekonomisk status.

Tabell 4. Socioekonomisk sorteringsnyckel

1=låg risk för ekonomiskt bistånd; 8=hög risk

	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>Förändring</i>
Järfälla	7	7	0
Sigtuna	7	7	0
Sollentuna	2	3	+1
Solna	3	3	0
Sundbyberg	7	7	0
Upplands-Bro	6	7	+1
Upplands-Väsby	4	5	+1

Källa: [Socialstyrelsen](#)

Efter att befolkningsökningen och förändringarna i socioekonomisk status konstaterats redovisas i de följande tre tabellerna några kvalitetsindikatorer som i forskningen visat sig påverka hur arbetsbelastningen på en arbetsplats kan upplevas. Till att börja med i tabell 5 och 6 redovisas huruvida det finns aktuella skriftliga rutiner för *intern samordning* respektive *extern samordning*.

Tabell 5. Intern samordning i enskilda ärenden

Data från Socialstyrelsens Öppna jämförelser år 2016 som avser om verksamhetsområdet för ekonomiskt bistånd har aktuella samordningsrutiner för respektive verksamhetsområde

	Missbruk	Social-psykiatri	Våld i nära relationer	Hemlöshet	Familjerätt	Barn och unga	LSS	Arbetsmarknadsinsatser
Järfälla	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja
Sigtuna	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
Sollentuna	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
Solna	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Sundbyberg	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Upplands-Bro	Ja	Nej	Ja	Ja	Ej aktuellt	Ja	Nej	Ja
Upplands-Väsby	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja
<i>Snitt</i>	86 %	29 %	86 %	100 %	86 %	71 %	29 %	100 %

Tabell 6. Extern samordning i enskilda ärenden

Data från Socialstyrelsens Öppna jämförelser år 2016 som avser om verksamhetsområdet för ekonomiskt bistånd har aktuella samordningsrutiner för respektive extern aktör

	Arbetsförmedlingen	Försäkringskassan	Primärvården	Psykiatrin
Järfälla	Ja	Ja	Nej	Ja
Sigtuna	Ja	Nej	Nej	Nej
Sollentuna	Ja	Ja	Nej	Ja
Solna	Ja	Ja	Ja	Ja
Sundbyberg	Ja	Ja	Ja	Ja
Upplands-Bro	Nej	Ja	Nej	Nej
Upplands-Väsby	Ja	Ja	Nej	Nej
<i>Snitt</i>	86 %	86 %	29 %	43 %

Interna rutiner finns ofta för missbruk, våld i nära relationer, hemlöshet, familjerätt, barn- och unga samt arbetsmarknadsinsatser, mer sällan för socialpsykiatri och LSS. Vad det gäller de externa aktörer finns ofta samordningsrutiner med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, men inte lika ofta med psykiatrin och mest sällan med primärvården. I Öppna jämförelser finns också information om *personalens kompetens* och *tillgången till stöd i arbetet*, vilket redovisas i tabell 7.

Tabell 7. Personalens kompetens och tillgång till stöd i arbetet

Data från Socialstyrelsens Öppna jämförelser år 2015 och 2016

Socialsekreterarnas tillgång till stöd anges i timmar per vecka

	Andel soc.sekr som arbetat 2 år eller längre ¹	Andel soc.sekr. med socionomexamen ¹	Tillgång till stöd i arbetet ¹	Tillgång till juridiskt stöd ²
Järfälla	82 %	100 %	3.5	Nej
Sigtuna	33 %	100 %	5.3	Ja
Sollentuna	82 %	100 %	3.9	Nej
Solna	75 %	100 %	3.2	Ja
Sundbyberg	82 %	91 %	2.2	Ja
Upplands-Bro	25 %	50 %	3.7	Nej
Upplands-Väsby	80 %	90 %	4.4	Ja
<i>Snitt</i>	66 %	90 %	3.7	57 %

1. Från år 2015.

2. Från år 2016.

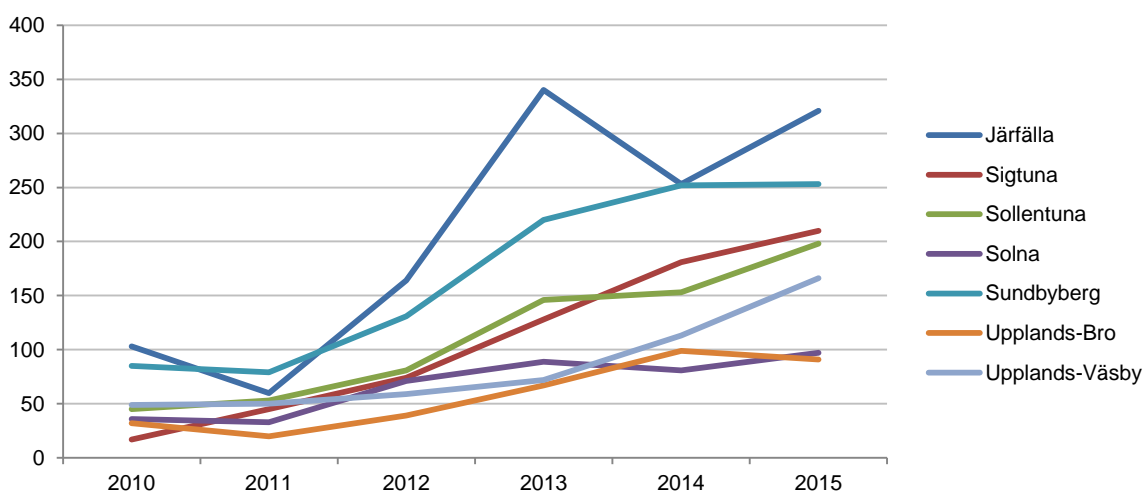
Andelen socialsekreterare med socionomexamen ligger generellt högt i kommunerna, mellan 90 % och 100 %. Endast Upplands-Bro ligger utanför spannet, där har hälften av socialsekreterarna socionomexamen. Andelen socialsekreterare som arbetat minst två år eller längre varierar betydligt mer mellan kommunerna. I Järfälla, Sollentuna och Sundbyberg har 82 % av socialsekreterarna arbetat i minst två år. I Upplands-Bro ligger andelen på 25 %. Antal timmar med tillgång till stöd i arbetet varierar också. Högst ligger Sigtuna med 5.3 timmar per vecka och lägst ligger Sundbyberg med 2.2 timmar per vecka. Tillgång till juridiskt stöd finns i drygt hälften av nordvästkommunerna, vilket innebär att handläggarna har tillgång till juridisk kompetens i den dagliga verksamheten som bistår i frågor som rör regeltillämpningen kring ekonomiskt bistånd (Socialstyrelsen, 2016).

Flyktningmottagning i nordvästkommunerna

I rapportens inledning konstaterades att det ofta tar lång tid för kommunmottagna flyktingar och deras anhöriga att få ett arbete. Det ger utslag i nedan diagram där utrikes födda ses överrepresenterade som försörjningsstödmottagare.

Linjediagram 6. Antalet kommunmottagna flyktingar i nordvästkommunerna

Siffrorna avser antalet mottagna flyktingar enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar oavsett om de ordnat boende själva (EBO) eller efter att då blivit anvisade en mottagningskommun

Källa: [Migrationsverket](#)

I linjediagrammet framkommer att nordvästkommunerna ökat sin årliga flyktningmottagning, särskilt Järfälla och Sundbyberg. När flyktingar anländer till en kommun ingår de först i det statliga etableringsprogrammet som varar i två år. Under tiden i programmet får de etableringsersättning (SFS 2010:407) som kan kompletteras med andra bidrag och ersättningar. Om de inte får arbete innan programmet är slut, har de dock rätt att söka försörjningsstöd.

Från den 1 mars 2016 måste alla kommuner ta emot nyanlända enligt lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (2016:38). Tidigare slöt kommunerna frivilliga avtal med Migrationsverket, men med lagändringen kommer istället nyanlända fördelas mellan kommunerna enligt förordningen om

Tabell 8. Fördelning av nyanlända år 2016

Järfälla	169
Sigtuna	108
Sollentuna	216
Solna	268
Sundbyberg	78
Upplands-Bro	73
Upplands-Väsby	138
Totalt	1050

fördelning av anvisningar till kommuner (2016:40). För nordvästkommunerna kommer 1 050 nyanlända tillfalla nordvästkommunerna under år 2016, utöver de som bosätter sig genom EBO (tabell 8).

Webbundersökningen

I det här avsnittet presenteras statistik från föreliggande webbundersökning. Inledningsvis beskrivs ärendesammansättningen i tabell 9. Vi kan konstatera att mängden av ärenden varierar mellan kommunerna med flest ärenden i Järfälla (1 042) och minst i Upplands-Väsby (220). Även antalet förmedlingsmedel varierar, men kommunernas placering ser något annorlunda ut. Sundbyberg har högst antal förmedlingsmedel (72) och tillsammans med Upplands-Väsby hamnar Sundbyberg även på högst andel förmedlingsmedel (9 %). Det kan jämföras med Sigtunas 4 %.

Tabell 9. Ärendemängd

Avser aktuell situation 2016-02-01

	Totalt antal unika hushåll ¹	Totalt antal förmedlingsmedel	Andelen förmedlingsmedel
Järfälla	1042	49	5 %
Sigtuna	506	22	4 %
Sollentuna	679	41	6 %
Solna	430	32	7 %
Sundbyberg	799	72	9 %
Upplands-Bro	307	18	6 %
Upplands-Väsby	220	20	9 %
<i>Snitt</i>	569	36	7 %

Källa: Befolkningsstatistik från [SCB](#)

1. Här inkluderas alla ärendetyper som ex. pågående ärenden, ärenden som endast fått avslag, de under utredning, återkrav, egnamedelsförvaltning osv.

I tabell 10 ställs ärendemängden i relation till befolkningens mängd och måttet unika hushåll per 1 000 invånare anges. Resultatet visar att Järfälla har flest ärenden, medan Sundbyberg har det högsta antalet ärenden per 1 000 invånare (17.3/1 000). Lägst ligger Solna och Upplands-Väsby med 5.7/1 000 respektive 5.2/1 000.

Tabell 10. Ärendemängd i relation till befolkningens mängd

Ärendemängden gäller för tidpunkten 2016-01-01

Antalet unika hushåll anges per 1000 kommuninvånare

	Befolknings- mängd	Totalt antal unika hushåll ¹	Varav ekonomiskt bistånd ²	Varav förmedlings- medel	Unika hushåll per 1000 invånare	Antal förmedlingsmedel per 1000 invånare
Järfälla	72 429	1042	993	49	14.4	0.68
Sigtuna	44 786	506	484	22	11.3	0.49
Sollentuna	70 251	679	638	41	9.7	0.58
Solna	76 158	430	398	32	5.7	0.42
Sundbyberg	46 110	799	727	72	17.3	1.56
Upplands-Bro	25 789	307	289	18	11.9	0.70
Upplands-Väsby	42 661	220	200	20	5.2	0.47
<i>Snitt</i>	54 026	569	525	36	10.8	0.70

Källa: Befolkningsstatistik från [SCB](#)

1. I unika hushåll inkluderas alla ärendetyper som t.ex. pågående ärenden, ärenden som endast fått avslag, ärenden under utredning, återkrav, egnamedelsförvaltning m.m. som är aktuella inom verksamhetsområdet.

2. Här avses antalet respektive andelen ärenden med egnamedelsförvaltning av det totala antalet unika hushåll.

I tabell 11 redovisas antal heltidstjänster per tjänstetitel. Både antalet tillsatta tjänster (det faktiska utfallet) och antalet tjänster i budgeten redovisas. Ur arbetsbelastningssynpunkt är det

viktigare att se hur många som faktiskt arbetar än vad beslutsfattarna planerat i budgeten. I tre kommuner är det faktiska utfallet lägre än det planerade, vilket i realiteten innebär att det är färre antal anställda än vad som budgeterats (Järfälla, Sollentuna och Upplands-Bro). I Solna är förhållandet det omvända. Solna har en överanställning, trots att det enbart rör sig om en individ. I nästa tabell relateras befolkningsmängden både till antal heltidstjänster och till kommunens värde på den socioekonomiska sorteringsnyckeln. Syftet är att närmare undersöka faktorer bakom varför ett visst antal tjänster budgeterats.

Tabell 11. Antalet heltidstjänster i relation till befolkningen

Siffrorna avser heltidstjänster 2016-02-01

Heltidstjänster per invånare anges per 1000 kommuninvånare beräknat på respektive kommuns befolkningsunderlag 2015-12-31

	<i>Befolknings- mängd</i>	<i>Antal heltidstjänster</i>	<i>Heltidstjänster per 1000 invånare</i>	<i>Socioekonomisk sorteringsnyckel</i>
Järfälla	72 429	29.7	0.41	7
Sigtuna	44 786	21.0	0.47	7
Sollentuna	70 251	24.5	0.35	3
Solna	76 158	12.0	0.16	3
Sundbyberg	46 110	19.5	0.42	7
Upplands-Bro	25 789	9.8	0.38	7
Upplands-Väsby	42 661	17.0	0.40	5
<i>Snitt</i>	54 026	19.1	0.37	7

Källa: Befolkningsstatistik från [SCB](#) och socioekonomisk sorteringsnyckel från [Socialstyrelsen](#)

I tabellens tredje kolumn har antalet heltidstjänster inom verksamhetsområdet för ekonomiskt bistånd relaterats till befolkningsstorlek. Solna har lägst antal heltidstjänster per 1 000 invånare (0.16) och Sigstuna högst (0.47). Något direkt samband mellan antalet heltidstjänster per invånare och unika hushåll per kommuninvånare framkommer inte. Om exempelvis Järfälla jämförs med Sollentuna har Järfälla fler unika hushåll per invånare samtidigt som de har ett lägre antal heltidstjänster per kommuninvånare än vad Sollentuna har. Å andra sidan är det tydligt att Solna och Upplands-Väsby som har lägst antal unika hushåll per invånare också har färre heltidstjänster per invånare. För att undersöka om det finns ett statistiskt signifikant samband mellan antalet heltidstjänster per invånare och antalet unika hushåll per invånare har en korrelationsanalys genomförts. Den visade att ett signifikant samband saknades³. Istället korrelerar antalet heltidstjänster per invånare och den socioekonomiska sorteringsnyckeln⁴.

I tabell 12 presenteras antalet heltidstjänster per tjänstetitel. Här blir det tydligt att kommunernas organisering av ekonomiskt bistånd skiljer sig åt. Exempelvis visar resultatet att tre kommuner har en kundtjänst som verksamheten för ekonomiskt bistånd har tillgång till. Fem av sju kommuner har administrativ stödpersonal som sköter löpande försörjningsstödsutbetalningar, så kallade SOFT-handläggare. I Solna finns två biträdande enhetschefer i verksamheten, till skillnad från de andra kommunerna som bemannar verksamheten med gruppleddare. I Järfälla och Upplands-Väsby finns dessutom administratörer knutna till verksamhetsområdet. Observerat att vid mätpunkten hade ingen kommun inhyrda konsulter.

³ $r=.55; p=.196$

⁴ $r=.756; p=.049^*$

Tabell 12. Antalet heltidstjänster per tjänstetitel

I tabellen jämförs antalet tillsatta tjänster, dvs. det faktiska utfallet, med utrymmet i budget.

I kolumnen för socialsekreterare anges även andelen socialsekreterartjänster av det totala antalet tjänster inom parentes, (%)

Avser aktuell situation 2016-02-01

	Faktiskt utfall		I budget								
	Antal tillsatta tjänster	Antal heltidstjänster	Enhetschef	Biträdande enhetschef	Grupp- ledare	Social- sekreterare	Kund- tjänst	Konsulter	SOFT	Admin- istratör	Annat
Järfälla	29.7 ¹	32	1.0	0	3.5	21.0 (66%)	0	0	4.5	2.0	0
Sigtuna	21.0	21.0	1.0	0	2.0	10.0 (48%)	2.0	0	4.0	0	2.0 ²
Sollentuna	24.5	26.0	1.0	0	4.0	15.0 (58%)	1.0	0	4.0	0	1.0 ³
Solna	12.0	11.0	1.0	2.0	0	8.0 (72%)	0	0	0	0	0
Sundbyberg	19.5	19.5	1.0	0	1.0	12.0 (62%)	0	0	3.5	0	1.5
Upplands-Bro	9.8	12.5	1.0	0	1.0	10.0 (80%)	0	0	0.5	0	0
Upplands-Väsby	17.0	17.0	1.0	0	1.0	11.0 (65%)	3.0	0	0	1.0	0

1. Utöver dessa tjänster finns det dels en tjänst utan myndighetshetsutövning som är placerad på Arbetsförmedlingen som är knuten till enheten och dels två ytterligare tjänster (varav 1.25 är obesatt) i en Bsökargrupp som också är knuten till enheten.

2. Dessa två tjänster avser en Boenderesursenhet.

3. Socialtjänsten betalar för en tjänst på kommunens Kontaktcenter som tar emot samtal från personer som vill ansöka om ekonomiskt bistånd.

I tabell 13 presenteras antal faktiska heltidstjänster med antal unika hushåll: dels anges antalet unika hushåll per samtliga heltidstjänster (inklusive arbetsledning och administratörer) och dels anges antalet unika hushåll per socialsekreterare. Till en början kan konstateras att antalet unika hushåll per samtliga heltidstjänster varierar mellan kommunerna. Spannet ligger mellan 13 – 41 unika hushåll per samtliga heltidstjänster. Högst ligger Sundbyberg med 41 och lägst Upplands-Väsby med 13. Sett till antal unika hushåll per socialsekreterare följer de samma trend. Sundbyberg har 67 ärenden per socialsekreterare, Solna 50, Sigtna 51, Järfälla 50 och lägst ligger Upplands-Väsby med 20.

Tabell 13. Heltidstjänster relaterat till antalet hushåll och egnamedelsförvaltning

Avser aktuell situation 2016-02-01

	Antal tillsatta heltidstjänster	Antalet unika hushåll ¹	Antal unika hushåll per heltidstjänster ²	Antal unika hushåll per socialsekreterare ³
Järfälla	29.7	1042	35	50
Sigtuna	21.0	506	24	51
Sollentuna	24.5	679	28	45
Solna	12.0	430	36	54
Sundbyberg	19.5	799	41	67
Upplands-Bro	9.8	307	31	31
Upplands-Väsby	17.0 ³	220	13	20
<i>Snitt</i>	19.1	569	31	45

1. I unika hushåll inkluderas alla ärendetyper som t.ex. pågående ärenden, ärenden som endast fått avslag, ärenden under utredning, återkrav, egnamedelsförvaltning m.m. som är aktuella inom verksamhetsområdet.

2. Observera att det i denna siffra är inkluderat 3 tjänster i en kundtjänst.

3. Här avses antalet socialsekreterare i budget.

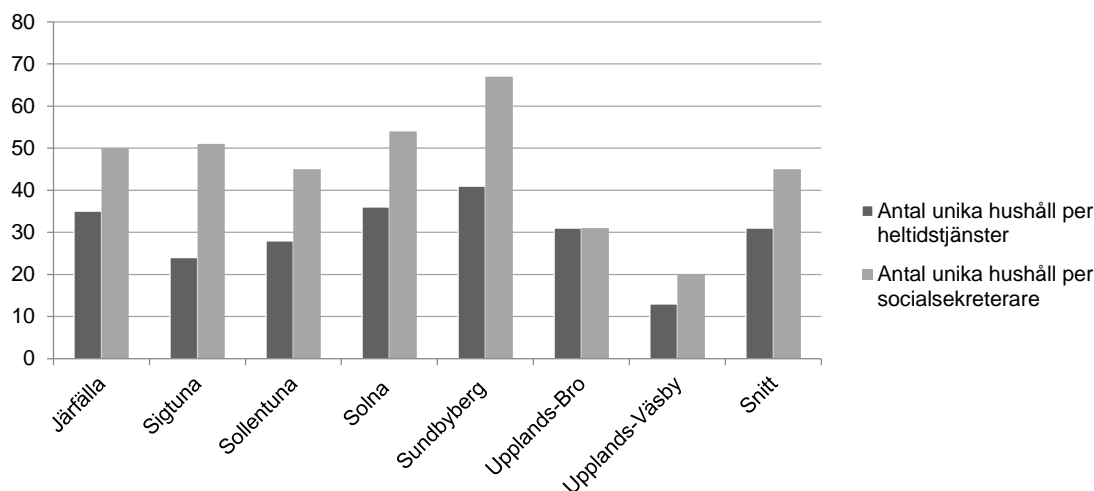
För att undersöka om antalet hushåll per antal heltidstjänster korrelerar med antalet hushåll per socialsekreterare utfördes en korrelationsanalys som visade att en statistiskt signifikant korrelation saknades⁵. Vidare visade en linjär regressionsanalys att endast cirka hälften av variationen i antal hushåll per socialsekreterare förklarades av variationen i antal aktuella hushåll per heltidstjänster⁶. Andra faktorer, exempelvis organisationsformer och lokala prioriteringar, inverkar således på sambandet/relationen. Antalet ärenden per heltidstjänster och per socialsekreterare har även åskådliggjorts grafiskt i stapeldiagram 1.

⁵ $r=0.697$; $p=.082$

⁶ $R^2=0.486$

Stapeldiagram 1. Antal unika hushåll per heltidstjänster

Avser aktuell situation 2016-02-01

Forskningsstudier har visat att stödjande sociala strukturer på arbetsplatsen tenderar att minska jobbrelaterad psykosocial stress. I tabell 14 undersöks därför hur man arbetar med medhandläggare. Vad det gäller förekomsten av medhandläggare i Upplands-Bro och Solna är resultatet något anmärkningsvärt. I dessa kommuner saknas medhandläggare i så gott som samtliga ärenden. Särskilt märkligt blir resultatet i jämförelse med exempelvis Sundbyberg och Sigtuna där läget är det omvända med medhandläggare i cirka 80 % av ärendena.

Tabell 14. Antalet heltidstjänster i relation till det totala antalet pågående ärenden samt medhandläggare

Avser aktuell situation 2016-02-01

	Antal heltidstjänster	Antal pågående ärenden ¹	Antal utan medhandläggare	Antal med medhandläggare	Andel utan medhandläggare	Andel med medhandläggare
Järfälla	29.7	1176	899	277	76 %	24 %
Sigtuna	21.0	506	99	407	20 %	80 %
Sollentuna	24.5	692	321	371	46 %	54 %
Solna	12.0	316	316	0	100 %	0 %
Sundbyberg	19.5	956	182	774	19 %	81 %
Upplands-Bro	9.8	307	304	3	99 %	1 %
Upplands-Väsby	11.0	220	190	30	86 %	14 %
Snitt	18.2	596	330	266	64 %	36 %

1. Avser samtliga pågående ärenden som handläggs på enheten, oavsett om de är försörjningsstöd, förmedlingsmedel eller annat. Beroende på hur ärenden registreras kan dock siffrorna skilja sig åt mellan antalet unika hushåll och antalet pågående ärenden.

I sammanhanget är det intressant att titta på hur kommunerna har valt att organisera verksamheten och hur tjänstefördelningen ser ut. Observera att vissa specialområden kan ha inrättats utan att dessa återfinns i budgeten. Tabellerna kompletterar därför varandra. Sammanställningen visar att det finns två områden som är särskilt prioriterade i kommunerna: mottagning samt etablering och integration. I några kommuner har det också gjorts satsningar mot långtidssjukskrivna och långvariga biståndsmottagare. I de kommunerna finns dock inte etablering och integration som ett specialområde. Antalet specialområden skiljer också åt mellan kommunerna. Sollentuna och Sundbyberg sticker ut med 6 stycken vardera, medan Upplands-Väsby och Upplands-Bro endast har 2 vardera.

Tabell 15. Nordvästkommunernas tjänstetilldelning för respektive del av verksamheten

Avser aktuell situation 2016-02-01

I parentes anges andelen av det totala antalet tjänster inom kommunen, (%)

	Mottagning	Långtids-sjukskrivna	Våld i nära relationer	Etablering & integration	Arbete med missbrukare	Unga vuxna	Psykisk ohälsa	Långvariga	Annat	Övriga	Totalt
Järfälla	7 (22)	0	0	4 (13)	0	0	0	0	0	21 (66)	32.0 (100)
Sigtuna	5 (24)	0	0	0	0	1 (5)	0	9 (43)	4 (19)	2 (10)	21.0 (100)
Sollentuna	6 (23)	0	2 (8)	4 (15)	0	0	0	0	0	14 (54)	26.0 (100)
Solna	3 (27)	0	2 (18)	0	0	0	0	5 (45)	0	1 (9)	11.0 (100)
Sundbyberg	3 (15)	1 (5)	0	2 (10)	1 (5)	1 (5)	1 (5)	1 (5)	1 (5)	8.5 (44)	19.5 (100)
Upplands-Bro	3 (24)	0	0	2 (16)	0	0	0	0	0	7.5 (60)	12.5 (100)
Upplands-Väsby	0 (0)	0	1 (6)	2 (12)	0	0	0	0	0	14 (82)	17.0 (100)

1. Övriga, ex. löpande ärenden = (Antalet heltidstjänster i budget) – (Mottagning+Långtids-sjukskrivna+Våld i nära relationer+Etablering & integration+Arbete med missbrukare+Unga vuxna+psykisk ohälsa+Långvariga+Annat).

Tabell 16. Nordvästkommunernas specialområden inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd

Avser aktuell situation 2016-02-01

	Mottagning	Långtids-sjukskrivna	Våld i nära relationer	Etablering & integration	Arbete med missbrukare	Unga vuxna	Psykisk ohälsa	Långvariga	Bostäder	Uppföljnings-grupp	Totalt
Järfälla	✓			✓					✓		3
Sigtuna	✓					✓		✓	✓	✓	5
Sollentuna	✓	✓	✓	✓	✓	✓					6
Solna	✓		✓	✓				✓			4
Sundbyberg	✓	✓		✓	✓		✓	✓			6
Upplands-Bro	✓			✓							2
Upplands-Väsby			✓	✓							2
Totalt	6/7	2/7	3/7	6/7	2/7	2/7	1/7	3/7	2/7	1/7	

I tabell 17 redovisas några aspekter av socialsekreterarnas delegation, dock saknas uppgifter från två kommuner. Handläggarnas delegationsnivå kan nämligen tänkas bidra till hur arbetsbelastningen upplevs, exempelvis ens känsla av handlingsutrymme och självständighet.

Tabell 17. Delegation

Information taget från nordvästkommunernas respektive delegationsordning

Om socialsekreterare eller SOFT-handläggare inte har delegation finns det flera varianter på vem som har den istället, för att göra detta överskådligt anges därför endast om socialsekreterare eller SOFT-handläggare har delegationen eller inte

	Ekonomiskt bistånd enligt riktlinjer	Löpande försörjningsstöd	Ekonomiskt bistånd utöver riktlinjer	Tillfälligt boende	Hyresskuld
Järfälla	Soc.sekr.	SOFT-handläggare	Ej soc.sekr.	Ej soc.sekr.	Ej soc.sekr.
Sigtuna	Soc.sekr.	SOFT-handläggare	Ej soc.sekr.	Ej soc.sekr.	Ej soc.sekr.
Sollentuna	Soc.sekr.	-	-	-	-
Solna	-	-	-	-	-
Sundbyberg	Soc.sekr.	SOFT-handläggare	Soc.sekr. ³	Soc.sekr. ⁴	Soc.sekr. ²
Upplands-Bro	Soc.sekr.	-	Ej soc.sekr.	Ej soc.sekr.	Ej soc.sekr.
Upplands-Väsby	Soc.sekr.	SOFT-handläggare	Ej soc.sekr.	Ej soc.sekr.	Soc.sekr. ¹

1. Upp till tre månader

2. Upp till två månader

3. Upp till 15 % av prisbasbeloppet

4. Upp till 15 % av prisbasbeloppet

Oftast är socialsekreterarnas delegation begränsad till att gälla upp till kommunernas riktlinjer. Av tabellen framkommer att det vanligaste är att socialsekreterarnas delegation begränsas genom att deras beslutsrätt inskränks till att endast omfatta kommunens riktlinjer. Sundbyberg och Upplands-Väsby ger socialsekreterarna delegation att bevilja bistånd till hyresskulder, dock med vissa begränsningar som presenteras i tabellen. Inom vissa gränser ger Sundbyberg även socialsekreterare delegation att bevilja ekonomiskt bistånd utöver riktlinjerna samt för tillfälligt boende.

Ett lokalt exempel: Ärendens tyngd i Järfälla kommun

I Järfälla har ett relativ lättbegripligt instrument konstruerats för att en gång om året undersöka socialsekreterarnas upplevda arbetsbelastning. Instrumentet innebär att socialsekreterare klassificerar sina ärenden i någon av fem följande kategorier:

1. En kontakt per månad som handläggs utan problem;
2. Flera kontakter per månad men inga större problem
3. En kontakt per månad där det krävs mer jobb;
4. Flera kontakter per månad och rörigt;
5. Flera kontakter per månad samt andra insatser man har helt eller delat ansvar för (dvs. medhandläggare) och som kräver uppföljning.

Kategorierna utgör en skala för hur tunga ärendena upplevs. Undersökningen har genomförts under flera år, vilket gör det möjligt att följa ärendebelastningens utveckling. Ett signifikanstest kan då indikera om andelen tunga ärenden fördelar sig jämt över tid eller inte. För att förenkla framställningen redovisas resultatet endast för fem socialsekreterare och för kategorierna 1-4, kategori 5 har uteslutits eftersom ytterst få ärenden återfanns där.

I tabell 18 redovisas resultatet för åren 2016, 2015 och 2014. Det saknas signifikanta skillnader i hur stor andel tunga ärenden socialsekreterarna hade vid mätpunkten år 2016 och 2014. År 2015 finns det dock signifikanta skillnader. Tittar man närmare på siffrorna för 2015 ser man att Socialsekreterare 1 endast klassificerat 9 % av sina ärenden i kategori 2 och att Socialsekreterare 3 klassificerat endast 9 % i kategori 4. Båda dessa avviker tydligt från det övriga mönstret. Överlag kan dock resultatet ändå sägas tyda på att det inte finns några direkta skevheter i fördelningen av tunga ärenden mellan socialsekreterarna, för att dra mer statistiskt säkra slutsatser behövs dock en större datamängd.

Tabell 18. Hur socialsekreterare i Järfälla kommun upplevt ärendenas "tyngd"

Andelar av det antal ärenden redovisas. Karl Pearsons χ^2 signifikanstest utfört på det faktiska antalet ärenden

	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 4	Antal ärenden	χ^2	$p(H_0)$
År 2016						9.719	.641
Socialsekreterare 1	27 %	35 %	23 %	15 %	48		
Socialsekreterare 2	19 %	37 %	25 %	19 %	52		
Socialsekreterare 3	26 %	31 %	21 %	21 %	42		
Socialsekreterare 4	30 %	16 %	36 %	18 %	44		
Socialsekreterare 5	22 %	24 %	31 %	22 %	54		
År 2015						24.224	.019*
Socialsekreterare 1	22 %	9 %	31 %	38 %	32		
Socialsekreterare 2	25 %	40 %	15 %	21 %	53		
Socialsekreterare 3	24 %	41 %	26 %	9 %	46		
Socialsekreterare 4	21 %	38 %	31 %	10 %	39		
Socialsekreterare 5	27 %	20 %	31 %	22 %	49		
År 2014						14.001	.301
Socialsekreterare 1	33 %	29 %	16 %	22 %	49		
Socialsekreterare 2	30 %	38 %	16 %	16 %	50		
Socialsekreterare 3	35 %	35 %	17 %	13 %	48		
Socialsekreterare 4	18 %	36 %	23 %	23 %	44		
Socialsekreterare 5	11 %	33 %	27 %	29 %	45		

Kategori 1. En kontakt per månad som handläggs utan problem.

Kategori 2. Flera kontakter per månad men inga större problem.

Kategori 3. En kontakt per månad där det krävs mer jobb.

Kategori 4. Flera kontakter per månad och rörigt.

Kategori 5. Flera kontakter per månad samt andra insatser man har helt eller delat ansvar för och som kräver uppföljning.

* $p < .05$

Analys

Organisering och samverkan

Resultat visar att förändringar i omvärlden och rikspolitiska beslut i allra högsta grad påverkar verksamheten för ekonomiskt bistånd. Rimligen innebär det att kommunerna systematiskt behöver arbeta för att omvärldsbevakning naturligt vävs in i frågor kring socialtjänstens organisering och personalförsörjning. Denna kontextuella förståelse kan ge en mer rättvisande bild av hur socialtjänsts arbetsbelastning lokalt kan analyseras och på sikt kan komma att utvecklas.

De flesta nordvästkommuner är organiserade i specialområden. De vanligaste specialiseringarna är någon form av mottagningsfunktion och funktion som riktar sig mot etablering och integration. Med tanke på att många flyktinginvandrare med svag utbildningsnivå och låg förvärvsfrekvens beräknas tillkomma som klienter under de närmaste åren behövs troligen ett fortsatt fokus på mottagning, etablering och integration. Med stöd i lagstiftningen kan nyanlända delta i det statliga etableringsprogrammet och få etableringsersättning under de första två åren efter uppehållstillstånd. Om arbete därefter inte erhållits har personen rätt att söka försörjningsstöd hos kommunen. För att stå förberedda för eventuellt klientinflöde är det viktigt att utveckla samarbetet med den lokala Arbetsförmedlingen.

Resultatet visar att tjänstetillsättningen inom ekonomiskt bistånd skiljer sig åt i nordvästkommunerna. Vissa kommuner satsar mer på att arbeta mot långvariga biståndsmottagare och andra arbetar mer med löpande ärenden i jämförelse med andra. Arbetet med långvariga biståndsmottagare har aktualiserats inom ramen för Öppna jämförelser. Kommuner som har ett riktat arbete mot gruppen uppger sig ha fått positiva resultat i form av fler avslutade ärenden och därmed lägre kostnader (Karlsson & Arnsvik, 2016). Utifrån data i denna kartläggning är det omöjligt att dra slutsatser om arbetssättets effektivitet på lång sikt, men är det av intresse kan det analysera närmare.

Även i andra kommuner får ju exempelvis långtidssjukrivna hjälp med att ansöka om ersättning från den statliga sjukförsäkringen. Frågan är därför snarare om de kommunerna med specialområdet har signifikant många fler lyckade överlämningar i jämförelse med de utan specialområdet och/eller om det inverkar positivt på socialsekreterarnas upplevda arbetsbelastning. En alternativ tolkning är att det är tillgången på konsultläkare som underlättar för att få fler lyckade överlämningar, snarare än att ha själva specialområdet i sig.

Utvecklingen av specialiseringar och de allt växande organisationerna tenderar att skapa större behov av samverkan i syfte att använda de gemensamma resurserna på effektivast möjliga sätt. Trots att det i den här rapporten inte finns tillgänglig empiri för att analysera detta, finns det några saker värda att kommentera. Exempelvis kan tillgång till SOFT-handläggare ses som en resurs, men å andra sidan kan det leda till ett ökat behov av intern samverkan.

I de flesta nordvästkommunerna finns aktuella och skriftliga rutiner för intern samordning och det finns oftast rutiner för extern samordning med Arbetsförmedlingen och

Försäkringskassan, men inte med primärvården och psykiatrin. Ett skäl kan vara att hälso- och sjukvården kan bestå av flera aktörer i en kommun, exempelvis genom upphandling av privata utförare, till skillnad från de statliga myndigheterna. Att en rutin saknas för arbetet med en statlig myndighet kan exempelvis bero på att den inte finns representerad i kommunen. Förekomsten av aktuella och formaliserade rutiner för hur samarbetet ska samordnas med myndighetens externa aktörer. Preliminära resultat från en av FoU-Nordvästs studier inom den sociala barnvården pekar även på att externa rutiner är väsentligt för kvaliteten i barnvårdsutredningar (Karlsson, e.u.). För ledningen är det därför viktigt att vara lyhörd inför hur socialsekreterarna upplever att det interna och externa samarbetet fungerar. Att ta fram skriftliga rutiner kan vara ett sätt att förtydliga uppdrag, roller och att avgränsa myndigheternas enheter. Hur samarbetat med andra aktörer fungerar har i forskningen lyfts fram som en betydelsefull faktor bakom upplevd arbetsbelastning (Andersson, 2009). Tillika visar det sig att tydliga uppdrag och klara avgränsningar är positiva faktorer för att arbetsbelastningen ska upplevas som mindre.

Arbetslivserfarenhet och tillgång till stöd i arbetet

Socialstyrelsens Öppna jämförelser visar att andelen socialsekreterare som arbetat mer än 2 år varierar kraftigt mellan kommunerna, men det säger inget om socialsekreterarnas totala arbetslivserfarenhet, utan snarare något om personalgruppens beständighet. SKL (2013) har påpekat att ytterligare resurser för arbetsledning kan behöva allokeras och ledarskapsutvecklingen förstärkas i tider av hög personalomsättning. Förslagsvis kan de med mer arbetslivserfarenhet fungera som gruppleddare eller metodhandledare för att träna upp nya i personalgruppen. Jämfört med idag kan det finnas ett ökat behov av tillgång till stöd i arbetet genom ökad tillgång till arbetsledning och juridiskt stöd. För de med mindre arbetslivserfarenhet kan stöd från en jurist för att hantera avslag och överklaganden leda till att arbetsbelastningen upplevs vara mindre. Att få hjälp att uttrycka sig på ett sätt som är hållbart i domstol skulle kunna upplevas som avlastande för nya handläggare, samtidigt som det kan gå snabbare att självständigt kunna formulera sig.

Socialsekreterarnas nivå av delegation kan också påverka hur arbetsbelastningen upplevs. Av resultatet framkommer att kommunerna delegerar olika mycket beslutanderätt till socialsekreterarna. I Sundbyberg och Upplands-Väsby kan socialsekreterare exempelvis med vissa restriktioner bevilja hyresskulder, i Sundbyberg kan de även i begränsad omfattning bevilja tillfälligt boende och bistånd utöver riktlinjerna. Autonomi och diskretionen ökar i arbetet, vilket har visat sig medföra att arbetsbelastningen upplevs minska eftersom beslutsvägarna förenklats. Att betros med att självständigt fatta dessa typer av beslut minskar dessutom tidsåtgången med att dra ärenden inför beslutsfattare. Å andra sidan kanske arbetsbelastningen för någon annan upplevs öka eftersom man då har ett större eget ansvar. Särskilt vid negativa beslut för den enskilde har man ingen att dela bördan med på samma sätt. Trots att forskning har visat att graden av kontroll över sitt eget arbete inverkar positivt på hur arbetsbelastningen upplevs liksom att få möjlighet att själv avgöra hur arbetsuppgifterna ska lösas (Mark & Smith, 2008), påverkar de personliga egenskaperna förutsättningar att nyttja utrymmet (Bandura, 1977; Bonanno, 2004; Carpenter et.al., 2013; Rutter, 1987).

Kommunerna skiljer sig också åt i hur man arbetar med medhandläggare: vissa förefaller nästan inte använda det alls, medan andra använder det i uppemot 80 % av ärendena. Frågan om medhandläggarskap och upplevd arbetsbelastning kan vara komplex. Å ena sidan kan socialsekreterare uppleva det som något positivt med stöd och engagemang från andra kollegor. Å andra sidan innebär ett medhandläggarskap en faktiskt ökad arbetsbelastning. Forskning har dock visat att goda arbetsplatser karaktäriseras av att det finns starka sociala nätverk genom vilka man stöttar varandra (Mark & Smith, 2008). Ett aktivt medhandläggarskap skulle kunna ses som ett (formaliserat) uttryck för det.

Antal hushåll

Beräknat som unika hushåll per 1 000 invånare finns det betydande skillnader mellan kommunerna. Sundbyberg ligger högst med drygt 17 hushåll per 1 000 invånare och Solna ligger lägst med knappt 6 hushåll per invånare (se tabell 10). Detta övergripande mått är relevant i relation till arbetsbelastning eftersom det uttrycker hur ”biståndsintensiv” en kommun är. Är kommunen ”biståndsintensiv” kan mottagningsfunktionen behöva långsiktig förstärkning. I socioekonomiskt utsatta kommuner kan de som ombesöker socialtjänsten vara fler eftersom en större andel av befolkningen lever med små marginaler jämfört med andra kommuner.

Antalet unika hushåll med egnamefelsförvaltning skiljer sig också åt mellan kommunerna. Sundbyberg sticker ut med 1.56 per 1000 invånare jämfört med 0.42 i Solna. Länsstyrelsen i Kronobergs län genomförde (2003) en granskning av socialtjänsternas verksamhet med egnamefelsförvaltning och påpekade bland annat att det i huvudsak bör ses som en tillfällig hjälp. Insatsen är av pedagogisk karaktär och måste ha ett mål, ett syfte och en arbetsplan för hur den enskilde ska förmås återta ansvaret för sin ekonomi. Men granskningen visade att många med egnamefelsförvaltning hade missbruksproblem och/eller psykiatriska störningar, vilket vi vet begränsar den enskildes förmåga att återta ansvaret för sin ekonomi. I de fallen har de rätt till en god man. Ett gott samarbete med kommunens överförmyndare behövs därför för att säkerställa att de som saknar möjlighet att ta ansvar för sin ekonomi får rätt typ av stöd.

Tjänstetillsättning och ärendetilldelning

Det saknas en tydlig korrelation mellan antalet heltidstjänster per 1000 invånare och antalet unika hushåll per 1000 invånare. Istället korrelerade antalet heltidstjänster med värdet på kommunens socioekonomiska sorteringsnyckel. Ett intressant fynd som tyder på att antalet budgeterade tjänster förefaller väl motiverat. En väl fungerande arbetsplats, med exempelvis starkt stödjande sociala nätverk, fungerande rutiner, tydliga avgränsningar och stor möjlighet att själv påverka hur arbetsuppgifterna ska lösas, kan nå samma nivå av upplevd arbetsbelastning som en mindre effektiv organisation hade gjort med samma antal socialsekreterare. Det fanns dock en korrelation mellan antalet unika hushåll per heltidstjänster och antalet unika hushåll per socialsekreterare. Om det saknats kan det exempelvis bero på att administrativ personal eller ledningspersonal är över- eller underdimensionerad.

Angående hur ”tunga” ärenden fördelats mellan socialsekreterare har materialet från Järfälla kommun gjort det möjligt att studera detta på socialsekreterarnivå, jämfört med Andersson (2009) som analyserade det på arbetsgruppsnivå. Resultatet bekräftar delvis Anderssons

resultat som visade att fördelningen inte föreföll orättvis över tid. Men för att få en mer statistiskt generaliserbar beräkning än den som gjorts i den här rapporten behövs ett större stickprov med data från flera kommuner.

Arbetsbelastningen på sikt: Att utveckla samverkan med skolan?

Det har tidigare konstaterats att antalet klienter med ekonomiskt bistånd kan tänkas öka under de närmaste åren till följd av att andelen lågutbildade med låg förvärvsfrekvens troligen kommer att öka i nordvästkommunerna efter de senaste årens omfattande flyktingmottagning. För att arbetsbelastningen på sikt ska kunna minska behöver flyktingarnas utbildningsnivå och humankapital öka eftersom svensk arbetsmarknad blir alltmer kunskapsintensiv (se även Heller Sahlgren, 2016). På än längre sikt är det viktigt att skolresultat för barnen till flyktingarna når är i nivå med de inrikes föddas skolresultat. I dagsläget har utrikes födda elevers skolresultat sjunkit under de senaste åren (SCB, 2013b). För att förbättra situationen kan nya former av samverkansmodeller tillsammans med skolan behöva utvecklas för att förbättra skolresultatet bland asylinvandrarnas barn. Skolan och socialtjänstens gemensamma resurser kan behöva samordnas mot det gemensamma målet. Med tanke på Frønes & Strømmes (2014) forskning om skolmisslyckanden som grunden för livslång social exkludering kan det vara nödvändigt att tänka nytt för att bryta denna negativa trend och förhindra framtida negativa samhällskonsekvenser. I tillägg kan nämnas att de aktiveringsåtgärder som kommunerna hittills använt sig av inte förefaller åstadkomma ett bättre resultat än arbetslöshetens variation över tid (Hjertner Thorén, 2005).

Modell för systematisk uppföljning av arbetsbelastning

Rapporten presenterar hur arbetsbelastning kan uppskattas kvantitativt. Någon specifik modell för ekonomiskt bistånd finns dock inte. På sikt kan det därför vara värdefullt att utveckla en lokalt förankrad arbetsmetod med potential att användas nationellt. Syftet är att hjälpa beslutsfattare att organisera verksamheterna för att på bästa sätt tillvarata medarbetarnas kompetens, främja hälsa och underlätta långsiktig personalförsörjning.

Med stöd i tidigare forskning kan konstateras att upplevd och faktisk arbetsbelastning är en komplex fråga. Komplexiteten i sig betyder dock inte att olika mått inte kan tas fram för att mäta dem. Inom exempelvis folkhälsovetenskap har forskare ringat in vissa faktorer som visat sig långsiktigt betydelsefulla för anställdas hälsa. En sammantagen bild av arbetsbelastning erhålls inte genom att kartlägga endast en eller ett fåtal faktorer, utan en sammanvägning behövs. Kvantitativ metodik har en lång tradition av att hantera komplexiteten av en mängd olika variabler genom att skapa index. Det innebär att man väger samman flera variabler som mäter olika aspekter av samma sak för att ge ett övergripande siffermått av fenomenet man undersöker, som i det här fallet arbetsbelastning. Metoden gör det möjligt att väga samman svar från socialarbetare med exempelvis organisatoriska och yttre faktorer (från t.ex. SCB och Öppna jämförelser). Genom att indexet testas och bearbetas i statistisk programvara kan man säkerställa att det är tillräckligt tillförlitligt för att kunna appliceras nationellt. På FoU-Nordväst finns erforderlig kompetens för att utveckla en modell för systematisk uppföljning av arbetsbelastning.

Fyra vägledande frågeställningar för modellutvecklingsarbetet föreslås:

1. Vilka delar av Questionnaire for Psychological and Social Factors (QPSNordic) (Dallner et.al., 2007) skulle kunna vara användbara?
2. Hur kan de faktorer som Andersson (2009) visat sig vara viktiga för arbetsbelastningen inom ekonomiskt bistånd mätas kvantitativt?
3. På vilket sätt kan grad av kontroll och stödjande nätverk (se Mark & Smith, 2008) förstås och mätas inom ekonomiskt bistånd?
4. Hur kan Järfälla kommuns instrument vidareutvecklas för att mäta hur ärenden fördelas och socialsekreterarna upplever själva ärendena?

FoU-Nordväst kan vara behjälpliga att utarbeta ett webbformulär som berör de aspekter som i forskningen visat sig betydelsefulla för hälsa och upplevelser av arbetsbelastning. Webbformuläret behöver testas så att frågorna besvaras på ett liknande sätt av alla respondenter (så kallat normalfördelade svar) och att svaren hänger samman logiskt med varandra (så kallad inre kongruens). Håller formuläret tillräckligt hög kvalitet kan resultatet avgöra om arbetsbelastningen är kritiskt hög. Resultaten kan även användas för att ta reda på om det finns organisatoriska faktorer som kan minska upplevd arbetsbelastning och därmed tillåta en något högre faktisk arbetsbelastning. Det går också att beräkna om det finns vissa faktorer möjliga att påverka som är associerade med att socialsekreterare upplever arbetsbelastningen som hög, kontrollerat för den faktiska arbetsbelastningen.

Referenser

- Almquist, Y. B., Ashir, S. & Brännström, L. (2014). *A guide to quantitative methods*. Stockholm: CHESS.
- Andersson, Å. (2009). Vad är det som är så tungt? – En studie i upplevelse av arbetsbelastning i arbetet med ekonomiskt bistånd på ett socialkontor. FoU-rapport 54:2009. Linköping: Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande.
- Angelin, A. (2009). *Den dubbla vanmaktens logik – en studie om långvarig arbetslöshet och socialbidragstagande bland unga vuxna*. Lund: Lunds universitet.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bergmark, Å. (2000). Arbete med socialbidrag – organisation, metoder och insatser. I A. Puide (Red.). *Socialbidrag i forskning och praktik*, sid. 147-163.
- Bergmark, Å & O. Bäckman. (2007) Socialbidragstagandets dynamik – varaktighet och utträden från socialbidragstagande under 2000-talet. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 14, 134-152.
- Bergmark, Å. & Lundström, T. (2008a). Det socialtjänstbaserade sociala arbetets organisering. I Å. Bergmark., T. Lundström, R. Minas & S. Wiklund (Red.). *Socialtjänsten i blickfånget. Organisations, resurser och insatser*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Bergmark, Å. & Lundström, T. (2008b). Resurser, personal och samverkan i socialt arbete. I Å. Bergmark., T. Lundström, R. Minas & S. Wiklund (Red.). *Socialtjänsten i blickfånget. Organisations, resurser och insatser*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Bergmark, Å. (2013). Ekonomiskt bistånd – en urholkad stödform. *Socionomens forskningssupplement*, 34, 22–31.
- Bonanno, G. A. (2004). Loss, trauma, and human resilience: have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? *American psychologist*, 59(1), 101-113.
- Carpenter, J , Shardlow, S.M., Patsios, D.; Wood, M. (2013). Developing the Confidence and Competence of Newly Qualified Child and Family Social Workers in England: Outcomes of a National Programme. *British Journal of Social Work*, 19, 1-24.
- Dallner, M., Elo, A-L., Gamberale, F., Hottinen, V., Knardahl, S., Lindstrom, K., Skogstad, A., Orhede, E. (2000). *Validation of the General Nordic Questionnaire (OPS Nordic) for Psychological and Social Factors at Work*. Nord 2000:12, Köpenhamn: Nordiska Ministerrådet.
- Frost, J. (2013). *Regression Analysis: How Do I Interpret R-squared and Assess the Goodness-of-Fit?* [blogginlägg] Hämtad 2015-08-08 från: <http://blog.minitab.com/blog/adventures-in-statistics/regression-analysis-how-do-i-interpret-r-squared-and-assess-the-goodness-of-fit>
- Frønes, I., & Strømme, I. (2014). *Risiko og marginalisering*. Oslo: Gyldendal.

- Galloway, T.A., Gustafsson, B., Pedersen, P. & Österberg, T. (2010) Fattigdom bland invandrarbarn – Den nordiska modellens akilleshäla. *Ekonomisk debatt*, 38, 57-71.
- Gunnarsson, E. (2000). Kvinnors fattigdom – könsperspektivet i forskningen om socialbidrag. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 7, 57-71.
- Gustafsson, B., Zaidi, A. & Franzén, E. (2006). *Finansiell fattigdom*. I Social rapport, 94-130. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Heller Sahlgren, G. (2016). Om integration och humankapital. [Blogginlägg]. Hämtat från: <https://empiricaleconomist.com/2016/01/26/om-integration-och-humankapital>
- Hjertner Thorén, K. (2005). *Kommunal aktiveringspolitik. En fallstudie av det praktiska arbetet med arbetslösa socialbidragstagare*. Uppsala: IFAU.
- Juby, C., & Scannapieco, M. (2007). Characteristics of workload management in public child welfare agencies. *Administration in Social Work*, 31(3), 95-109.
- Länsstyrelsen i Kronobergs län. (2003). *Förmedlingsmedel – en hjälp då det krabbar till sig*. Länsstyrelsen i Kronobergs län: Länsstyrelsens repro.
- Mark, G. M. and Smith, Andrew Paul 2008. Stress models: a review and suggested new direction. In: Houdmont, J. and Leka, S. (Red.) *Occupational Health Psychology, European Perspectives On Research, Education and Practice, vol. 3*. Nottingham: Nottingham University Press, sid. 111-144.
- Minas, R. & Överbye, E. (2010). The Territorial Organization of Social Assistance Schemes in Europe. I Y. Kazepov (Red.). *Rescaling Social Policies: Towards Multilevel Governance in Europe*. Farnham: Ashgate.
- Mörk, E. (2011). *Från försörjningsstöd till arbete, hur kan vägen underlättas?* Rapport 2011:6. Uppsala: IFAU.
- Nybohm, J. (2013). Activation and 'coercion' among Swedish social assistance claimants with different work barriers and socio-demographic characteristics: What is the logic? *International Journal of Social Welfare*, 22(1), 45-57.
- Nannesson, F. (2016). *Arbetslöshet - utrikes födda*. [Webbsida]. Hämtad 2016-03-06, från <http://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Integration/Arbetsloshet-utrikes-fodda/>
- OECD. (2007). Humankapital: hur människors kunskaper formar deras liv. Sammanfattning på svenska. Tillgänglig: <https://www.oecd.org/insights/38435915.pdf>
- Plackett, R. L. (1983). Karl Pearson and the chi-squared test. *International Statistical Review/Revue Internationale de Statistique*, 51, 59-72.
- Rauhut, D. (2011). *Den besvärliga fattigdomen*. Lund: Studentlitteratur.
- Rutter, M. (1987).. *American journal of orthopsychiatry*, 57(3), 316.
- SCB. (2013). Fortfarande stora skillnader mellan inrikes och utrikes födda. [Webbsida]. Hämtad 2016-03-06, från http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Levnadsforhallanden/Levnadsforhallanden/Integration---analys/224581/224589/Behallare-for-Press/367983/

- Sherer, M., Maddux, J. E., Mercandante, B., Prentice-Dunn, S., Jacobs, B., & Rogers, R. W. (1982). The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psychological reports*, 51(2), 663-671.
- Socialstyrelsen. (2014). *Statistik över försörjningshinder och ändamål med ekonomiskt bistånd 2013*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2001). *Ekonomiskt bistånd/Socialbidrag 2000*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2011). *Metodbeskrivning Öppna jämförelser – Ekonomiskt bistånd 2011*. www.socialstyrelsen.se.
- Socialstyrelsen. (2014). *Statistik över försörjningshinder och ändamål med ekonomiskt bistånd 2013*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2016a). *Statistik om ekonomiskt bistånd 2015*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2016b). *Öppna jämförelser 2016 Ekonomiskt bistånd - Guide för att tolka resultaten*. www.socialstyrelsen.se
- Stranz, H. (2016). *Bedömning och beslut om socialbidrag - om ramar och utfall på individnivå*. [PowerPoint-presentation]. Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete.
- Stranz, H. & Wiklund, S. (2011). I välfärdssamhällets marginal – om socialbidragstagande bland ensamstående mödrar av svensk och utländsk härkomst. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 18(1), 42-62.
- Svenskt Näringsliv. (2015). *Svag utveckling av BNP per capita*. Tillgänglig: http://www.svensktnaringsliv.se/Bilder_och_dokument/svag-utveckling-av-bnp-per-capita_bakgrundpdf_632869.html/BINARY/Svag%20utveckling%20av%20BNP%20per%20capita_bakgrund.pdf
- Sveriges Kommuner och Landsting. (2013). *Stabilitet som kompetensstrategi för social barn- och ungdomsvård*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.
- Swärd, H. (2000) Ungdomar med socialbidrag I: Socialbidrag i forskning och praktik. I A. Puide (Red.). *Socialbidrag i forskning och praktik*, 277-298.
- Tham, P. (2007a) 'Why are they leaving? Factors Affecting Intention to Leave among Social Workers in Child Welfare', *British Journal of Social Work*, 37(7), 1225- 1246.
- Tham, P. (2007b) 'Ny i yrket – men redan gammal i gården? Arbetsvillkor för nya och mer yrkeserfarna socialsekreterare i den sociala barnvården'. *Socionomens forsknings supplement*, 22(6), 62-77.
- Tham, P. & Meagher, G. (2009) 'Working in human services: How do experiences and working conditions in child welfare social work compare?' *British Journal of Social Work*, 39(5), 807-827.
- Yamatani, H., Engel, R., & Spjeldnes, S. (2009). Child welfare worker caseload: What's just right?. *Social Work*, 54(4), 361-368.

Zou, K. H., Tuncali, K. & Silverman, S. G. (2003). Correlation and simple linear regression1.
Radiology, 227(3), 617-628.

Bilaga 1. Webbformulär för datainsamling

2016-07-13

Inventering sverkyg_arbetsbelastning - Sollentuna Kommun - ProofX

Inventeringsverktyg för arbetsbelastning inom nordvästkommunernas verksamheter för ekonomiskt bistånd år 2016

[Henrik Karlsson](#), FoU-medarbetare

[Anders Arnsvik](#), biträdande FoU-chef

1. Ange kommun *

2. Vi kan behöva ta kontakt med dig som fyllt i enkäten om något skulle fattas eller om vi har frågor. Ange därför din kontaktinformation nedan.

2a. Ditt telefonnummer *

2b. Din e-postadress *

Del A

A1

3. Ange det totala faktiska antalet heltidstjänster för hela verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd 2016-02-01:

4a. Ange det totala antalet unika hushåll som var aktuella inom hela verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd 2016-02-01 (här inkluderas alla ärendetyper som ex. pågående ärenden, ärenden som endast fått avslag, de under utredning, återkrav, egnamedelsförvaltning osv.):

4b. Hur många av det totala antalet unika hushåll i 4a avser egnamedelsförvaltning?

A2

5a. Hur många nya utredningar om ekonomiskt bistånd öppnades totalt under år 2015? Här avses samtliga nya utredningar och inte unika hushåll. Det innebär att ett och samma hushåll kan generera två eller flera utredningar om de har sökt bistånd två eller

flera gånger under året. Om ett hushåll exempelvis sökt bistånd för mars och april månader samt för oktober och november månader ska det räknas som två utredningar. Det spelar här ingen roll huruvida de beviljas bistånd eller inte.

- 5b. Hur många av de nya utredningarna som inleddes under år 2015 (se fråga 5a) resulterade i endast ett beslut och därefter ingen ytterligare handläggning (ex. att den sökande inte återkom)?

- 5c. Hur många av de nya utredningarna som inleddes under år 2015 (se fråga 5a) resulterade i att de endast fick avslag?

6. Hur många av de avslagsbeslut som avses i fråga 5c överklagades?

7. Hur många beslut om kompetenshöjande åtgärder (SoL 4 kap. 4 §) fattades under 2015? Det kan finnas fler än ett per ärende.

A3

I frågorna 8 och 9 avses samtliga pågående ärenden som handläggs på enheten, oavsett om de är försörjningsstöd, förmedlingsmedel eller annat.

8. Ange antalet pågående ärenden med endast en registrerad handläggare 2016-02-01 (dvs. ärenden utan medhandläggare):

9. Ange antalet pågående ärenden med en registrerad handläggare och en medhandläggare 2016-02-01 (här avses inte om personen är aktuell på någon annan enhet):

Del B

B1

9. Ange antalet heltidstjänster per befattningstyp i budget för år 2016 för hela verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd. Fyll i "0" om befattningen inte finns.

- 9a. Enhetschef:

- 9b. SOFT-handläggare eller liknande:

- 9c. Biträdande enhetschef:

- 9d. Administratör

- 9e. Gruppledare:

- 9f. Kundtjänst/Servicecenter

- 9g. Socialsekreterare:

- 9h. Inhyrda konsulter

9ia. Annat:

9ib. Om annat, beskriv vilka arbetsuppgifter de hade då?

B2

10. I vilka särskilda specialområden var verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd uppdelat i 2016-02-01?

- Mottagningsfunktion
- Våld i nära relationer
- Etablering och/eller integration
- Unga vuxna
- Särskilt arbete med långvariga biståndsmottagare
- Särskilt arbete med långvarigt sjukskrivna
- Särskilt arbete med missbrukare
- Särskilt arbete med de med psykisk ohälsa
- Annat

11. Ange det totala antalet tjänster per administrativ funktion (inklusive arbetsledning men exklusive verksamhetsövergripande enhetschef)

11a. Mottagningsfunktion

11b. Särskilt arbete med långvarigt sjukskrivna

11c. Våld i nära relationer

11d. Etablering och/eller integration

11e. Särskilt arbete med missbrukare

11f. Unga vuxna

11g. Särskilt arbete med de med psykisk ohälsa

11h. Särskilt arbete med långvariga biståndsmottagare

11i. Annat

12. Ange antalet unika hushåll per administrativ funktion 2016-02-01?

12a. Mottagningsfunktion

12b. Särskilt arbete med långvarigt sjukskrivna

 12c. Våld i nära relationer

 12d. Etablering och/eller integration

 12e. Särskilt arbete med missbrukare

 12f. Unga vuxna

 12g. Särskilt arbete med de med psykisk ohälsa

 12h. Särskilt arbete med långvariga biståndsmottagare

 12i. Annat

Del C

 13. Har enhetschefen/rna till arbetsuppgift att ge direkt ärendehandledning till socialsekreterare?

- Ja
 Nej

 14. Bifoga verksamhetsområdets delegationsordning.

Välj fil att ladda upp

 14. Vill du kommentera någon av frågorna eller tillägga något annat?

Inloggad och svarar som [henrik.karlsson](#), [logga ut?](#)

Skicka →

Bilaga 2. Metodförklaring

Statistiska beräkningar

Två statistiska testfunktioner har använts: Pearsons korrelationsanalys och Pearsons signifikanstest (χ^2 -test). Pearsons korrelationsanalys har använts för att undersöka om det finns ett linjärt samband, en korrelation, mellan två eller flera kontinuerliga variabler (Zou, Tuncali & Silverman, 2003).

Pearsons χ^2 -test (Plackett, 1983) används för att analysera om en viss fördelning i ett stickprov kan sägas bero på slumpen eller inte. Nollhypotesen (H_0) är att fördelningen beror på slumpen och alternativhypotesen (H_1) är att fördelningen inte kan förklaras av slumpen. Testfunktionen genererar ett χ^2 -värde som mäter hur stor avvikelser är mellan det faktiska värdet och det värde som kan förväntas om någon skillnad inte alls förekommer. I nästa steg räknas sannolikheten ut för att få ett visst χ^2 -värde förutsatt att nollhypotesen är sann, vilket kallas för p -värdet och betecknas som $p(H_0)$, på en skala mellan 0 till 1. Ju lägre p -värdet är, desto lägre är sannolikheten för att nollhypotesen är sann. I den här studien förkastas nollhypotesen om p -värdet understiger .05 ($p < .05$).

I en korrelationsanalys innebär nollhypotesen (H_0) att det saknas ett samband mellan den beroende variabeln och de oberoende variablerna, medan alternativhypotesen (H_1) innebär att det finns ett samband. Korrelationens styrka avgörs av värdet på Pearsons r som mäts på en skala mellan 1 och 0. Om r är mellan 0.1 till 0.3 är korrelationen svag, om r är mellan 0.4 till 0.6 är sambandet medelstarkt och är r mellan 0.7 till 0.9 är sambandet starkt (Almqvist, Bashir & Brännström, 2014). Genom att kvadrera r till r^2 får man ett mått som kan tolkas som förklaringsgraden, vilket handlar om hur stor andel av variationen hos den beroende variabeln som kan förklaras av de oberoende variablerna (Frost, 2013). Även här används signifikansnivån $p(H_0) < .05$.

Arbetsbelastning inom ekonomiskt bistånd

-

I nordvästkommunerna i Stockholms län